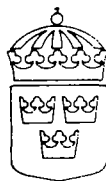

Jordbruksutskottets betänkande

1988/89:JoU13

Statsbudgeten för budgetåret 1989/90 (miljö-
och energidepartementet)

1988/89
JoU13

FJORTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslagen under miljö- och energidepartementets huvudtitel i proposition 1988/89:100 bilaga 16 (budgetpropositionen) med undantag av anslag som är upptagna under avsnittet C. Energi, som behandlas av näringsutskottet. I anslutning till behandlingen av bilaga 16 tar utskottet upp sammanlagt 90 motionsyrkanden till behandling.

Sammanfattning

Utskottet föreslår med anledning av en motion (m) att riksdagen anvisar ytterligare 820 000 kr. under anslaget B 9. Vård av hotade arter. I övrigt innebär utskottets ställningstagande att regeringens förslag om medelsanvisning m. n. tillstyrks. Utskottet tillstyrker därmed bl. a. regeringens förslag om en resursförstärkning med 60 milj. kr. till skydd för landets urskogar och att naturvårdsverkets organisation förstärks med 7,5 milj. kr med anledning av den fr. o. m. den 1 juli 1989 förändrade miljöskyddsorganisationen. Vidare tillstyrks att naturvårdsverket tillförs 5,6 milj. kr. för det nya informationssystemet för miljödata avseende kalkning, recipientkontroll och utsläppskontroll (KRUT) och att kemikalieinspektionens resurser förstärks med 8,4 milj. kr. Inspektionens arbete med det s. k. halveringsprogrammet avseende bekämpningsmedel tilldelas ytterligare 7 milj. kr. Ytterligare resurser tillförs även koncessionsnämnden för miljöskydd. Insatserna mot havsföroreningar samt luftföroreningar och försurning förstärks med 1,5 milj. kr. resp. 2 milj. kr.

Till betänkandet har fogats 44 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1988/89:100 bil. 16 föreslagit

A. Miljö- och energidepartementet m.m.

(A1) att riksdagen till Miljö- och energidepartementet för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 27 223 000 kr.

(A2) att riksdagen till Utredningar m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 15 000 000 kr.

B. Miljö

1988/89:JoU13

(B1) att riksdagen till Statens naturvårdsverk för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 126 665 000 kr.

(B2) att riksdagen till Miljövårdsinformation för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 9 169 000 kr.

(B3) att riksdagen till Övervakning av miljöförändringar m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 58 992 000 kr.

(B4) att riksdagen till Miljövårdsforskning för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 102 234 000 kr.

(B5) att riksdagen till Åtgärder mot luftföroreningar och försurning för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 165 000 000 kr.

(B6) att riksdagen till Särskilda projekt på miljövårdens område för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 27 500 000 kr.

(B7) att riksdagen till Mark för naturvård för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 100 000 000 kr.

(B8) att riksdagen till Vård av naturreservat m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 52 143 000 kr.

(B9) att riksdagen till Vård av hotade arter m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 3 180 000 kr.

(B10) att riksdagen till Restaurering av Hornborgasjön för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 3 500 000 kr.

(B11) att riksdagen till Statens strålskyddsinstitut: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.

(B12) att riksdagen till Bidrag till statens strålskyddsinstitut för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 24 532 000 kr.

(B13) att riksdagen till Kemikalieinspektionen för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.

(B14) att riksdagen till Koncessionsnämnden för miljöskydd för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 13 130 000 kr.

(B15) att riksdagen till Bidrag till Förenta Nationernas miljöfond för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 17 000 000 kr.

(B16) att riksdagen till Visst internationellt miljösamarbete för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 8 350 000 kr.

(B17) 1. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid statens naturvårdsverk inom de kostnadsramar som förordats i propositionen.

(B17) 2. att riksdagen till Inredning och utrustning av lokaler vid vissa myndigheter för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 7 200 000 kr.

(B18) att riksdagen till Åtgärder mot havsföroreningar för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 16 500 000 kr.

(B19) att riksdagen till Utredningsverksamhet om CFC-föreningar m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 3 075 000 kr.

(B20) att riksdagen till Internationella institutet för miljövänlig teknik för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 25 000 000 kr.

1988/89:Jo285 av Marianne Andersson och Birgitta Hambraeus (båda c) vari yrkas att riksdagen beslutar att till B 6, Särskilda projekt på miljövårdens område för budgetåret 1989/90 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 10 milj. kr. förhöjt reservationsanslag om 37 500 000 kr.

1988/89:Jo316 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

14. att riksdagen beslutar öka anslaget enligt proposition 1988/89:100 bilaga 16 punkt B 7 Mark för naturvård, för budgetåret 1989/90 under fjortonde huvudtiteln, till 1 540 000 000 kr., vilket innebär en ökning med 1 440 000 000 kr.,

1988/89:Jo521 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen till Bidrag för åtgärder mot surt brunsvatten för budgetåret 1988/89 anslår 20 000 000 kr.

1988/89:U557 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen anslår 3 000 000 kr. för stöd till vattenvårdsåtgärder inom ramen för Wisla-projektets inledande fas,

4. att riksdagen anlår 7 000 000 kr. till svensk konsulthjälp för överföring av kunskaper i miljöteknik till Polen.

5. att riksdagen med hänsyn till åtagandena under yrkandena 2 och 4 utökar anslaget B 16 på huvudtitel 14 med 10 000 000 kr.

1988/89:Jo706 av Hans Lindblad (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en inventering av Östersjöns och Bottenvikens bestånd av vikare.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av en forsknings- och uppfödninganläggning för i första hand vikare, i andra hand knobbsäl och gräsäl,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om undersökning av möjligheterna att lokalisera en anläggning för vikare och gräsäl till Mellanfjärden i Nordanstigs kommun,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om undersökning av möjligheterna att lokalisera en anläggning för knobbsäl till Blekinge skärgård,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om yrkesfiskarens rätt till ersättning för skador på fångst och redskap orsakade av säl.

1988/89:Jo708 av Elving Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statsbidrag till kustkommunerna i Göteborgs och Bohus län för strandstädning.

1988/89:Jo717 av Göran Ericsson (m) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande stöd till miljöorganisationer såväl inom landet som organisationer som verkar internationellt.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Kr211.

1988/89:Jo718 av Lars Ernestam m.fl. (fp) vari yrkas

1988/89:JoU13

1. att riksdagen om sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående riktlinjer för skydd av kulturlandskapet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om NOLA-bidraget.

1988/89:Jo733 av Roland Larsson och Anna Wohlin-Andersson (båda c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar höja anslagsposten B6 till Naturvårdsverket med 10 milj. kr. till 37,5 milj. kr. för utökning av Nolaverksamheten under budgetåret 1989/90,

1988/89:Jo736 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om principer för finansiering av mark för naturvård,

19. att riksdagen beslutar att mark motsvarande ett värde av 15 milj. kr. årligen skall överföras från Domänfonden till Naturvårdsfonden i syfte att underlätta bildandet av naturreservat på privat mark.

1988/89:Jo740 av Kersti Johansson och Rune Backlund (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt stöd till åtgärder mot försurat vatten i enskild brunn/vattentäkt.

1988/89:Jo764 av Karl-Gösta Svenson (m) vari yrkas

1. att riksdagen anvisar 10 milj. kr. under anslaget B5 avseende åtgärder mot luftföroreningar och försurning för att i skogsstyrelsens regi företa de försök som angivits i motionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att försöken företrädesvis skall utföras i Blekinge.

1988/89:Jo765 av Stina Gustavsson m.fl. (c,m,fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att anslaget i bilaga 16, B 5, inkluderar bidrag till kalkning av brunnar.

1988/89:Jo776 av Lennart Brunander och Lisbet Calner (c.s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till Stiftelsen Bohus Avelscentrum.

1988/89:Jo784 av Roland Sundgren m.fl. (s) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av att naturvården erhåller tillräckliga medel för skötsel av avsatta naturvårdsområden.

1988/89:Jo790 av Leif Marklund m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att omfördela medel från anslaget B 7 "Mark för naturvård" dels så att under anslagsposten B 8 "Vård av naturreservat m.m." anvisas ett i förhållande till regeringens förslag förhöjt anslag med 15 milj. kr, dels så att under anslagsposten B 18 "Åtgärder mot havsföroreningar" anvisas ett i förhållande till regeringens förslag förhöjt anslag med 5 milj. kr., dels att under anslagsposten B 7 "Mark för naturvård" anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 20 milj. kr. minskat belopp.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att medel för utvidgad försöksverksamhet med skogsmarkskalkning avsätts inom ramen för anslag till "Åtgärder mot luftföroreningar och försurning".

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder mot surt grundvatten i enskilda vattentäkter.

1988/89:Jo797 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

25. att riksdagen beslutar anslå 45 milj. kr. ytterligare, dvs. 210 milj. kr., till anslaget åtgärder mot luftföroreningar och försurning, därav 15 milj. kr. till vitaliseringskalkning,

28. att riksdagen beslutar anslå 30 milj. kr. ytterligare till åtgärder mot havsföroreningar, i enlighet med motionen,

36. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om mark för naturvård,

38. att riksdagen anslår ytterligare 15 milj. kr. till särskilda projekt på miljövårdens område för hagmarkersättning, i enlighet med motionen,

39. att riksdagen beslutar anslå 5 milj. kr. ytterligare till vård av hotade arter för bevarande av genetiska resurser, i enlighet med motionen,

1988/89:Jo801 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen under Miljö- och energidepartementets anslag B 3 Övervakning av miljöförändringar m.m. för budgetåret 1989/90 anslår 10 milj. kr. mer än regeringen föreslagit (eller således 68 992 000 kr.) att användas för utredningar och inventeringar framför allt på naturvårdsområdet,

3. att riksdagen under Miljö- och energidepartementets anslag B 5 Åtgärder mot luftföroreningar och försurning för budgetåret 1989/90 anslår 2 milj. kr. mer än regeringen föreslagit (eller således 167 000 000 kr.) varvid anslaget också skall kunna användas för bidrag till enskilda vattentäkter som drabbats av surt grundvatten,

4. att riksdagen under Miljö- och energidepartementets anslag B 6 Särskilda projekt på miljövårdens område för budgetåret 1989/90 anslår 15 milj. kr. mer än regeringen föreslagit (eller således 42 500 000 kr.) att användas för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet,

6. att riksdagen under Miljö- och energidepartementets anslag B 8 Vård av naturreservat m.m. för budgetåret 1989/90 anslår 31 milj. kr. mer än regeringen föreslagit (eller således 83 143 000 kr.)

7. att riksdagen under Miljö- och energidepartementets anslag B 9 Vård av hotade arter m.m. för budgetåret 1989/90 anslår 2 milj. kr. mer än regeringen föreslagit (eller således 5 180 000 kr.)

8. att riksdagen under Miljö- och energidepartementets anslag B 13 Kemikalieinspektionen för budgetåret 1989/90 anslår 10 milj. kr. att användas i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen under Miljö- och energidepartementets anslag B 18 Åtgärder mot havsföroreningar för budgetåret 1989/90 anslår 8,5 milj. kr. mer än regeringen föreslagit (eller således 25 milj. kr.)

10. att riksdagen för budgetåret 1989/90 anslår 40 milj. kr. för utveckling av ny miljöskyddsteknik,

11. att riksdagen för budgetåret 1989/90 anslår 2 milj. kr. till svenska miljöorganisationer för miljösamarbete med Östeuropa. 1988/89:JoU13

1988/89:Jo802 av Ragnhild Pohanka och Birger Schlaug (båda mp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att naturvårdsverket ökar stimulanisbidragen till fåbodbruk från anslaget till naturvårdsåtgärder i odlingsbygd (NOLA) till 450 000 kr. under budgetåret 1989/90.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Kr270.

1988/89:Jo826 av Karl-Göran Biörsmark m.fl. (fp,m,c,mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byggandet av ett besökscentrum vid Tåkern och anvisar erforderliga medel inom ramen för anslaget Särskilda projekt på miljövårdens område.

1988/89:Jo830 av Annika Åhnberg (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att till vård för hotade djur- och växtarter m.m. anslås 3 000 000 kr. under rubrik B 9, bil. 16 utöver regeringens förslag.

1988/89:Jo834 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

4. att riksdagen anslår medel till ytterligare 15 tjänster i enlighet med kemikalieinspektionens förslag.

1988/89:Jo839 av Åsa Domeij och Roy Ottosson (båda mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kemikalieinspektionen tillförs 10 milj. kr. utöver vad som föreslagits i regeringens budgetproposition.

1988/89:Jo844 av Ingvar Eriksson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om angelägenheten av forsknings- och försöksprojekt i syfte att återställa döda havsbottnar i de i motionen berörda vattnen,

2. att riksdagen beslutar att kostnaderna för det i yrkande 1 angivna projektet bestrids med medel ur anslaget till Statens Naturvårdsverk B4 Miljövårdsforskning.

1988/89:Jo851 av Karl-Erik Svartberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kostnaderna för omhändertagande av döda sälar.

1988/89:Jo853 av Arne Andersson i Gamleby och Lena Öhrsvik (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av fortsatta insatser mot surt grundvatten i enskilda vattentäkter.

1988/89:Jo854 av Lisbet Calner m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande behovet av statligt stöd till ett nationellt havsmiljöakvarium i Lysekil.

1988/89:Jo857 av Kent Lundgren (mp) vari yrkas att riksdagen i enlighet med motionens syfte anslår 10 milj. kr. per år i fem år att användas till praktiska experimentprojekt i Bohuslän för att försöka rädda växt- och djurarterna i västerhavet.

1988/89:Jo865 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen till B7 Vård av naturvård för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 80 000 000 kr. (minskning),
2. att riksdagen till B8 Vård av naturreservat m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 55 000 000 kr. (ökning),
3. att riksdagen till B9 Vård av hotade arter m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

1988/89:Jo867 av Åsa Domeij och Roy Ottosson (båda mp) vari yrkas att riksdagen beslutar öka anslaget enligt proposition 1988/89:100 bil. 16 punkt B 16, Visst internationellt miljösamarbete, till 1 000 000 000 kr. till en "Marshallhjälp" med syfte att förbättra miljösituationen i Europa.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:U533.

1988/89:Jo881 av Anders Castberger och Åsa Domeij (fp,mp) vari yrkas

3. att riksdagen under Miljö- och energidepartementets anslag B 9 Vård av hotade arter, m.m. för budgetåret 1989/90 anslår minst sammanlagt 5 180 000 kr.

1988/89:Jo883 av Inger Hestvik m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en flerårig resursförstärkning till kemikalieinspektionen.

1988/89:Jo886 av Marianne Samuelsson och Åsa Domeij (båda mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att i 1989/90 års budget genom ett förslagsanslag av 1988/89 års omfattning ges fortsatt ekonomiskt stöd till restaurering av försurade brunnar,
2. att riksdagen beslutar att miljö- och hälsoskyddsnämnderna ges en obligatorisk uppgift att genomföra mätningar av vattenkvaliteten i brun- narna,

1988/89:Jo888 av Marianne Jönsson och Sven-Olof Petersson (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bidraget till kalkning av försurade brunnar även fortsättnings- vis ska utgå.

1988/89:Jo951 av Sven-Olof Petersson (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar höja anslagsposten B 6 till naturvårdsverket med 10 miljoner kronor till 37,5 miljoner kronor för utökning av Nolaverksamheten under budgetåret 1989/90,

1988/89:Jo952 av Martin Olsson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen till Åtgärder mot luftföroreningar och försurning för budgetåret 1989/90 anslår 50 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit eller således 215 000 000 kr.

1988/89:Jo958 av Gunnar Björk och Karin Starrin (båda c) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär att projekten med kalkning kan fortsätta i oförändrad skala,

1988/89:Jo959 av Margareta Fogelberg och andre vice talman Christer Eirefelt (båda fp) vari yrkas

3. att riksdagen under Miljö- och energidepartementets anslag B 8. Vård av

naturreservat m.m. för budgetåret 1989/90 anslår 31 milj. kr. mer än regeringen föreslagit. 1988/89:JoU13

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:T251.

1988/89:Jo961 av Marianne Andersson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en långsiktig satsning på åtgärder mot försurade brunnar.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Bo316.

1988/89:Jo962 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

7. att riksdagen beslutar anslå, utöver regeringens förslag, 30 000 000 kr. till Åtgärder mot havsföroreningar, under B 18, bil. 16,

8. att riksdagen beslutar anslå, utöver regeringens förslag, 13 000 000 kr. till anslaget B 6, bil. 16, för Naturvårdsåtgärder i jordbruket,

15. att riksdagen beslutar anslå, utöver regeringens förslag, 245 000 000 kr. till Naturvårdsverket,

16. att riksdagen hos regeringen begär att SNV ges ett uppdrag att särskilt stimulera sektorsövergripande forskning.

1988/89:Jo963 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om överföring av statligt ägd mark till naturvårdsfonden,

6. att riksdagen beslutar anslå till vård av naturreservat, B 8, bilaga 16, 17 857 000 kr. utöver regeringens förslag.

1988/89:Jo966 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen ökar anslaget B 1 Statens Naturvårdsverk till 136 665 000 kr., vilket innebär en ökning med 10 000 000 kr.

2. att riksdagen ökar anslaget B2 Miljövårdsinformation till 29 169 000 kr., vilket innebär en höjning med 20 000 000 kr.,

3. att riksdagen ökar anslaget B3 Övervakning av miljöförändringar m.m. till 68 992 000 kr., vilket innebär en ökning med 10 000 000 kr.,

4. att riksdagen ökar anslaget B4 Miljövårdsforskning till 127 234 000 kr., vilket innebär en ökning med 25 000 000 kr.,

5. att riksdagen ökar anslaget B5 Åtgärder mot luftföroreningar och försurning till 215 000 000 kr., vilket innebär en ökning med 50 000 000 kr.

6. att riksdagen ökar anslaget B6 Särskilda projekt på miljövårdens område till 52 000 000 kr. vilket innebär en höjning med 24 500 000 kr.

7. att riksdagen ökar anslaget B7 Mark för naturvård till 1 540 000 000 kr. vilket innebär en ökning med 1 440 000 000 kr.,

8. att riksdagen ökar anslaget B8 Vård av naturreservat m.m. med 50 milj. kr.,

9. att riksdagen ökar anslaget B9 Vård av hotade arter m.m. till 10 180 000 kr. vilket innebär att anslaget ökar med 7 000 000 kr.,

10. att riksdagen ökar anslaget B13 Kemikalieinspektionen med 10 000 000 kr.

11. att riksdagen ökar anslaget B14 Koncessionsnämnden för miljöskydd till 16 130 000 kr. vilket innebär en ökning med 3 000 000 kr.,

12. att riksdagen ökar anslaget B16 Visst internationellt miljösamarbete till 1 008 350 000 kr. vilket innebär en ökning med 1 000 000 000 kr.,

13. att riksdagen ökar anslaget B18 Åtgärder mot havsföroreningar till 41 500 000 kr. vilket innebär en ökning med 25 000 000 kr.,

14. att riksdagen inför ett nytt anslag Bidrag till utprovning och uppförande av nya tekniska metoder och processer inom miljöområdet på 50 000 000 kr.,

1988/89:Jo967 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

15. att riksdagen beslutar att Naturvårdsverkets anslag till kalkning av försurade sjöar och vattendrag sätts 50 milj. kr. högre än vad regeringen föreslagit i prop. 1989/90:100 Bil 16, B5 Åtgärder mot luftförorening och försurning,

16. att riksdagen beslutar att bidrag för kaliumkalkning skall kunna ges av Naturvårdsverkets anslag till kalkning,

1988/89:Jo968 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

14. att riksdagen anvisar 25 000 000 kr. utöver vad som föreslagits i prop. 1989/90 bil. 16 punkt B 18 Åtgärder mot havsföroreningar för havsmiljöforskning,

1988/89:Jo971 av Leif Olsson och Kenth Skårvik (båda fp) vari yrkas

4. att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt naturvårdsverket att utarbeta en plan för särskilda insatser med kalk och selen, i syfte att förbättra det utsatta läge som skogarna i västra Sverige befinner sig i.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:T716.

Utskottet

1. Miljö- och energidepartementet m. m.

Propositionen

I propositionen framhålls bl. a. att kraven på insatser från departementets sida, främst inom miljöskyddsområdet, har ökat väsentligt sedan departementet inledde sin verksamhet. För kommande budgetår har därför medel beräknats för ytterligare personalförstärkningar. Under anslaget har också beräknats ökade kostnader till följd av avgiftsfinansiering av den statliga redovisningsrevisionen och medel för representationskostnader m. fl. utgifter som tidigare betalats från anslaget Extra utgifter.

Motion

Ett särskilt statsbidrag för strandstädning yrkas i motion Jo708 (c). Nedskräpningen av stränderna på västkusten ökar enligt motionären på ett oroväckande sätt. Ett stort arbete läggs ned från kommuner och frivilliga för att hålla stränderna rena. Trots det ideella arbete som utförs drabbas berörda kommuner av stora kostnader. Eftersom dessa områden klassats som riksintressanta för naturvård bör det enligt motionären vara självklart att staten tar sin del av kostnaderna.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt A 1. (s. 24)

Frågan om statsbidrag till kustkommunerna i Göteborgs och Bohus län torde som utskottet tidigare framhållit (JoU 1987/88:23 s. 101) tillhöra de problem som skall uppmärksammas av länsstyrelserna i samband med den pågående redovisningen av regionala miljöanalyser. En utvärdering skall vara klar den 15 september 1989. I avvaktan härpå avstyrks motion Jo708.

2. Utredningar m. m.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt A 2 (s.24 – 25).

3. Statens naturvårdsverk

Statens naturvårdsverk är central förvaltningsmyndighet för frågor om miljövard, inbegripet naturvard och miljöskydd. Verket skall leda och främja tillämpad forskning och undersökningsverksamhet inom miljövårdsområdet samt svara för vissa frågor om rörligt friluftsliv, jakt och viltvard.

Propositionen

Enligt propositionen har medel för statens naturvårdsverk beräknats utan reduktion enligt huvudförslaget. För att kunna genomföra ett utökat arbete på miljövårdens område och vidareutveckla verkets kompetens på olika områden krävs betydande resursförstärkningar och en anpassning av verkets miljövårdsorganisation. För förstärkta insatser inom området anslås 7 480 000 kr. Betydelsen av datasystemet KRUT (kalkning, recipientkontroll och utsläppskontroll) understryks, och 5,6 milj. kr. anslås för detta ändamål. Statskontoret har i november 1988 till regeringen överlämnat en rapport angående en översyn av naturvårdsverkets arbetsinriktning, organisation och arbetsformer. Frågan är föremål för sedvanlig beredning. Regeringen föreslår ett reservationsanslag på 126 665 000 kr.

Motioner

Krav på förstärkt ekonomiskt stöd till utvecklingen av ny miljöskyddsteknik framförs i två motioner. I motion Jo801 (fp) yrkande 10 begärs 40 milj. kr. för detta ändamål och i motion Jo966 (mp) yrkas att ett nytt anslag till "Bidrag till utprovning och uppförande av nya tekniska metoder och processer inom miljöområdet" på 50 milj. kr. införs (yrkande 14).

I motion Jo962 (vpk) begärs en anslagsökning med 245 milj. kr. (yrkande 15) och i motion Jo966 yrkas en ökning med 10 milj. kr. motsvarande de ca 40 tjänster som krävs för att öka kompetensen inom bl. a. den "gröna naturvården" (yrkande 1).

Forskningen kring miljöproblemen låter sig enligt motion Jo962 sällan delas upp i traditionella vetenskapliga discipliner. Sektorsövergripande forskning är därför en nödvändighet, och naturvårdsverket måste ta som sitt ansvar att särskilt stimulera sådan forskning (yrkande 16).

Fr. o. m. den 1 juli 1988 regleras det statliga stödet till utvecklande av miljöskyddsteknik i förordningen (1988:805) om statligt stöd ur energiteknikfonden, m. m. Enligt förordningen får stöd lämnas bl. a. till projekt som avser utveckling, utprovning och uppföljning av ny miljöskyddsteknik. Naturvårdsverket, som har att pröva frågor om stöd av förevarande slag, kan rekvirera högst 25 milj. kr. ur fonden per budgetår. Med det anförda anser utskottet att ändamålet med motionerna Jo801 yrkande 10 och Jo966 yrkande 14 väsentligen kan anses tillgodosett. Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottet delar föredragande statsrådets bedömning avseende behovet av resursförstärkningar för att naturvårdsverket skall kunna vidareutveckla sin kompetens på miljövärdens område och att utrymme för en sådan förstärkning skapas genom det föreslagna anslaget. Utskottet är därmed inte berett att förorda någon ytterligare medelstilldelning i enlighet med vad som anförts i motionerna Jo962 yrkande 15 och Jo966 yrkande 1. Motionerna avstyrks på den grunden.

Forskning kring miljöproblem bedrivs inom många olika vetenskapliga discipliner och behovet av samordning är något som enligt utskottets mening alltid förtjänar att understrykas. Med beaktande av det samarbete som faktiskt pågår på miljövärdens område inom en rad samhällssektorer saknas anledning för utskottet att göra något sådant särskilt uttalande som begärs i motion Jo962 yrkande 16. Motionen avstyrks.

4. Miljövärdsinformation

Anslaget används för information, utbildning m.m. inom miljövärdsområdet. Från anslaget utgår också av regeringen bestämda bidrag till vissa organisationer.

Propositionen

I propositionen understryks naturvårdsverkets kunskapsförmedlande roll, vilken förstärkts genom den decentralisering av miljövärdarbetet som följer av riksdagens beslut i anledning av propositionen om miljöpolitiken inför 1990-talet. Fortsatt stöd till de ideella miljövärdorganisationerna och fortsatta resurser till fjällsäkerhetsrådets verksamhet förordas. Regeringen föreslår ett reservationsanslag på 9 169 000 kr.

Motioner

I arbetet med miljöfrågorna utgör de olika miljöorganisationerna en viktig frontlinje. Genom sin flexibilitet och lyhördhet medverkar de till att medvetandegöra myndigheter om olika miljöproblem och skapar en opinion för renare miljö både nationellt och internationellt. Dessa organisationer bör därför enligt motion Jo717 (m) yrkande 9 erhålla det samhälleliga stöd som erfordras för att de skall kunna bedriva sin verksamhet.

Alla sätt att stödja och bidra till miljöarbetet med Östeuropa måste enligt motion Jo801 (fp) tas till vara. För att främja sådant samarbete krävs en anslagsförstärkning på 2 milj. kr. (yrkande 11).

För att nå längre i miljöarbetet krävs enligt motion Jo966 (mp) yrkande 2 ytterligare 20 milj. kr. till stärkande av informationen om miljöfrågor. En del av dessa medel kan enligt motionärerna med fördel satsas på miljöorganisationernas miljöinformation.

Utskottet

Utskottet konstaterar att föredragande statsrådet förordar ett fortsatt stöd till de ideella naturvårdsorganisationerna och till deras arbete med att sprida miljövärdsinformation. Med det anförda avstyrker utskottet motion Jo717 yrkande 9 i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Utskottet är inte berett att förorda någon ytterligare medelstillelse utöver den som regeringen föreslagit. Med hänsyn härtill avstyrks motionerna Jo801 yrkande 11 och Jo966 yrkande 2.

5. Övervakning av miljöförändringar m. m.

Anslaget används för att bekosta utredningar och undersökningar inom miljövärdssområdet, i första hand utredningar rörande miljöskydd inom industrin och kommunerna men även naturvårdsutredningar och naturinventeringar. Från anslaget betalas även kostnader för programmet för övervakning av miljö kvalitet (PMK).

Propositionen

I propositionen framhålls bl. a. det nödvändiga med miljöövervakning och mätningar av förändringar i miljön för att erhålla ett underlag för bl. a. behovet av miljöskyddsåtgärder och tillsyn samt prövning av miljöfarlig verksamhet. En viktig uppgift fyller här programmet för övervakning av miljö kvalitet (PMK), vars resultat enligt föredragande statsrådet i ökad utsträckning måste göras tillgängligt för det praktiska miljövärdsarbetet. Naturvårdsverket har i augusti 1988 redovisat resultat och erfarenheter av de regionala inventeringarna av naturgrus och alternativa material. Såväl dessa inventeringar som våtmarksinventeringarna skall fortsätta i oförändrad omfattning. Ett visst tillskott till anslaget har beräknats för att kompensera kostnadshöjningar. Regeringen föreslår ett reservationsanslag på 58 992 000 kr.

Motioner

I motion Jo801 (fp) yrkande 2 begärs ytterligare 10 milj. kr att användas för utredningar och inventeringar framför allt på naturvårdsområdet. För att bl. a. kunna bygga ut ett system för mätning av ozonhalten och för utökad övervakning av den marina miljön yrkas i motion Jo966 (mp) ytterligare 10 milj. kr (yrkande 3).

Utskottet

Utskottet är inte berett att för närvarande förorda någon ytterligare medelstillelse i enlighet med de önskemål som framförs i motionerna Jo801 yrkande 2 och Jo966 yrkande 3. Utskottet avstyrker således motionerna.

Från anslaget betalas kostnader för tillämpad forskning inom miljövärdhetsområdet. En särskild forskningsnämnd vid statens naturvårdsverk med företrädare för såväl forskare som avnämare beslutar om anslaget närmare användning. Från anslaget betalas vidare kostnaderna för det statliga stödet till kollektiv forskning inom miljövärdhetsområdet.

Propositionen

Föredragande statsrådet framhåller bl. a. det angelägna i att de i propositionen om miljöpolitiken inför 1990-talet redovisade områdena för miljövärdhetsforskningen ges fortsatt hög prioritet i miljövärdhetsarbetet. Inte minst gäller detta det marina forsknings- och miljöarbetet som genom riksdagens beslut i anledning av propositionen med anledning av algblooming och säldöd tillfördes 30 milj. kr. Även om den marina forskningen koncentreras till Göteborg, Stockholm och Umeå i enlighet med det av UHÅ framlagda förslaget till organisation av den marina forskningen måste enligt föredragande statsrådet ett nära samarbete ske med exempelvis universitetet i Lund när det gäller verksamheter som berör sydkusten. De resurser som fortlöpande frigörs inför budgetåret 1989/90 bör i första hand användas till förberedelser av marina forskningsinsatser. Betydelsen av naturvårdsverkets tillgång på kompetens i samband med avvecklingen av CFC-användningen betonas särskilt. Regeringen föreslår ett reservationsanslag på 102 234 000 kr.

Motioner

De akuta problemen med döda havsbottnar tas upp i motion Jo844 (m). Dessa problem måste enligt motionärerna omedelbart angripas och ett försöksprojekt rörande återställandet av dessa havsbottnar bör därför startas omgående (yrkande 1). Medel ur anslaget för miljövärdhetsforskning skall bekosta nämnda projekt (yrkande 2).

I motion Jo966 yrkande 4 begärs ytterligare 25 milj. kr. till miljövärdhetsforskning. 5 milj. kr skall enligt motionärerna användas till grundforskning rörande halogenerade organiska föreningar.

Utskottet

Riksdagen har vid flera tillfällen under senare år behandlat frågan om havsföreningarna och uttalat sig om vikten av att kraftfulla åtgärder vidtas för att minska dessa föreningar. Senast i samband med behandlingen av regeringens proposition angående särskilda åtgärder med anledning av algblooming och säldöd fattade riksdagen beslut om en särskild satsning på det marina miljöarbetet (prop. 1988/89:10, JoU6, rskr. 56). De i propositionen föreslagna riktlinjerna för arbetet med att öka kunskaperna om problemen med havsföreningarna – prov- och datainsamling, dokumentation samt forskning – godkändes. De av riksdagen tidigare godtagna riktlinjerna för det fortsatta arbetet är enligt utskottets mening väl ägnade att ytterligare förbättra förutsättningarna för ett framgångsrikt arbete med de problem som förorsakas av havsföreningarna. Förslag om ytterligare

åtgärder mot dessa föroreningar kan komma att föreläggas riksdagen i samband med den till år 1990 aviserade forskningspolitiska propositionen. Med det anförda avstyrks motion Jo844 yrkandena 1 och 2.

Beträffande miljöpartiets förslag att öka anslaget till miljövärdhetsforskning är utskottet med hänsyn till vad som tidigare anförts inte berett att avvika från regeringens budgetförslag. Utskottet avstyrker således motion Jo966 yrkande 4.

7. Åtgärder mot luftföroreningar och försurning

Anslaget används för åtgärder mot luftföroreningar och försurning, huvudsakligen statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag. Ur anslaget utgår även medel för forskning och övervakning av försurningssituationen, försök med mark- och grundvattenkalkning samt information. Anslaget omfattar dessutom medel för mark- och skogsinventering, skydd och restaurering av kulturminnen, internationellt forsknings-samarbete, utredningar samt uppföljning av kalkningsinsatser.

Propositionen

I propositionen understryks att den fortgående försurningen av mark och vatten kräver ökande insatser. Betydelsen av försöksverksamheten avseende mark och grundvatten, forskning om luftföroreningarnas effekter, liksom internationellt samarbete betonas särskilt. Fortsatta åtgärder mot surt brunsvatten framhålls som angelägna. Regeringen föreslår ett reservationsanslag på 165 000 000 kr.

Motioner

Ytterligare medel för åtgärder mot försurningen begärs i ett antal motioner. I motionerna Jo952 (c), Jo966 (mp) yrkande 5 och Jo967 (mp) yrkande 15 krävs en ökning med 50 milj. kr. I förstnämnda motion framhålls bl. a. att Norrland bör prioriteras vid fördelning av tillgängliga medel. Ytterligare 45 milj. kr. begärs i motion Jo797 (c) yrkande 25 varav 15 milj. kr skall användas till vitaliseringskalkning. Till bidrag för försurade vattentäkter yrkas i motion Jo521 20 milj. kr. (yrkande 1). Folkpartiet begär i sin motion Jo801 yrkande 3 att anslaget höjs med 2 milj. kr. för sådant bidrag, och i motion Jo886 (mp) framförs önskemål om att kommunerna skall ges en obligatorisk uppgift att kontrollera vattenkvaliteten i brunnar (yrkande 2).

Fortsatt stöd inom ramen för anslaget till åtgärder mot försurat vatten i enskilda vattentäkter yrkas i motionerna Jo740 (c), Jo765 (m,fp,c), Jo792 (s) yrkande 2, Jo853 (s), Jo886 (mp) yrkande 1, Jo888 (c) och Jo961 (c).

10 milj. kr under anslaget för åtgärder mot luftföroreningar och försurning bör anvisas för försöksverksamhet med kalkning och vitalitetsgödsling av skogsmark enligt motion Jo764 (m) (yrkande 1). Försöken skall företrädesvis utföras i Blekinge (yrkande 2). Medel inom ramen för anslaget för utvidgade försök med skogsmarkskalkning yrkas även i motionerna Jo792 (s) yrkande 1, och Jo958 (c) yrkande 2.

I motion Jo967 (mp) yrkande 16 framförs krav på att bidrag till kaliumkalkning skall kunna utgå ur naturvårdsverkets anslag för kalkning.

I motion Jo971 yrkande 4 begärs att naturvårdsverket ges i uppdrag att utarbeta en plan för särskilda insatser med kalk och selen. Avsikten är enligt motionärerna att förbättra det utsatta läget för skogarna i västra Sverige.

1988/89:JoU13

Utskottet

Utskottet har i flera sammanhang framhållit försurningen som ett av våra allvarligaste miljöproblem. I samband med riksdagens behandling av regeringens proposition om miljöpolitiken inför 1990-talet anslöt sig utskottet till vad miljö- och energiministern anförde om den allmänna inriktningen av kalkningsverksamheten. Åtgärderna skulle således i första hand inriktas på att återställa vatten som skadats av försurningen samt förhindra att fler sjöar försuras. För att optimera kalkningsverksamheten och för att öka kunskaperna om effekterna av bl. a. avbruten sjökalkning m.m. skulle medel inom kalkningsanslaget omprioriteras till förmån för forskning och uppföljning. Osäkerheten beträffande följande års insatser i ett kalkningsprojekt skulle även fortsättningsvis komma att leda till stora reservationer på anslaget. En effektivisering av den fortsatta kalkningsverksamheten förväntades som ett resultat av förbättrad bidragshantering, uppföljning och fastställd inriktning (JoU 1987/88:23 s. 175f). Utskottet anser att kalkningsverksamheten i avvaktan på nationella och internationella åtgärder som resulterar i en minskad försurning utgör ett uppehållande försvar som på kort sikt bör fortsätta med samma inriktning som hittills. Utskottet erinrar om att åtgärder i miljön omfattas av ett i september 1988 till naturvårdsverket lämnat regeringsuppdrag att utarbeta ett nytt handlingsprogram mot luftföroreningar och försurning. Resultatet skall redovisas den 30 mars 1990. Med det anförda avstyrks motion Jo958 yrkande 2.

Då utskottet inte är berett att frånga regeringens förslag till anslag avstyrks motionerna Jo521 yrkande 1, Jo797 yrkande 25, Jo801 yrkande 3, Jo952, Jo966 yrkande 5 och Jo967 yrkande 15.

Verksamheten med övervakning, inventering och åtgärder avseende skogsskador har med utgångspunkt i det under våren 1985 av riksdagen beslutade programmet mot luftföroreningar och försurning (prop. 1984/85:127, JoU28, rskr. 275) omfattat övervakning av träd och mark, landsomfattande och regionala skogskadeinventeringar, prövning och utveckling av olika inventeringsmetoder och variabler för symptombeskrivning samt vissa informations- och rådgivningsinsatser till bl. a. skogsägare. Finansieringen av verksamheten har till största delen utgått ur anslaget Åtgärder mot försurningen. Utskottet delar föredragande statsrådets åsikt om det angelägna i att denna verksamhet kan fortsätta och att nya insatser görs mot den fortgående markförsurningen. Som utskottet tidigare framhållit är det väsentligt att genomförda undersökningar och försök följs upp och eventuellt vidgas (JoU 1987/88:23 s. 176). Utskottet har ingen erinran mot att utrymmet för skogskalkning utökas inom ramen för det av regeringen föreslagna anslaget. Det bör ankomma på regeringen att bestämma i vad mån en omfördelning av medlen är möjlig att göra. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionerna Jo764 yrkandena 1 och 2 och Jo792 yrkande 1 ter sig inte påkallad.

Med hänsyn till vad utskottet anfört beträffande verksamheten med skogskalkning avstyrks motion Jo967 yrkande 16.

Med det anförda avstyrks även motion Jo971 yrkande 4.

De omfattande brunnsinventeringar som genomförts visar att det ytliga grundvattnet är särskilt utsatt för luftföroreningarnas försurande inverkan. Därför bedriver naturvårdsverket sedan 1982 en försöksverksamhet avseende grundvatten. Försöksverksamheten är inriktad på inventerings- och kartläggningsmetodik för försurat grundvatten, dess inverkan på ledningar och markförlagda konstruktioner samt utprovning av metoder för att åtgärda surt grundvatten i vattentäkter. Verket har dessutom administrerat viss bidragsverksamhet för åtgärder mot surt vatten i enskilda vattentäkter. Utskottet anser, liksom tidigare (JoU 1987/88:23 s. 175), att verksamheten även fortsättningsvis bör inriktas på fortsatta försök samt kartläggning av grundvattenförsurningen och åtgärdsbehoven. I avvaktan på att dessa försök och kartläggningsarbeten avslutas, vilket beräknas ske år 1991, är utskottet inte berett att tillstyrka en eventuell bidragsverksamhet för åtgärder mot surt grundvatten. Utskottet avstyrker således motionerna Jo740, Jo765, Jo792 yrkande 2, Jo853, Jo886 yrkande 1, Jo888 och Jo961 i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

Utskottet erinrar om att det enligt hälsoskyddsförordningen (1983:616) ankommer på de kommunala miljö- och hälsoskyddsnämnderna att vid behov vidta åtgärder till skydd för ytvattentäkter och enskilda grundvattentäkter. Något särskilt uttalande från utskottets sida om nämndernas verksamhet i detta hänseende är därför inte påkallat. Motion Jo886 yrkande 2 avstyrks således.

8. Särskilda projekt på miljövårdens område

Från anslaget betalas bl. a. bidrag till vård av det äldre odlingslandskapet samt vissa kostnader för recipientkontroll i jordbruket och för handlingsprogrammet för att halvera kemikalieanvändningen i jordbruket. Anslaget avräknas mot tillgängliga medel som inlutit genom miljöavgifter på bekämpningsmedel och handelsgödsel.

Propositionen

I propositionen framhålls det angelägna i att naturvårdsverkets arbete med naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet kan fortsätta. Särskilt betonas den goda effekt som det riktade stödet till jordbruksföretag haft. Möjligheterna till samordning med åtgärder som finansieras under åttonde och nionde huvudtitlarna i budgetpropositionen bör tas till vara. Verksamheten med recipientkontroll i jordbruket skall fortsätta och vidareutvecklas. Kemikalieinspektionen bör tilldelas ytterligare resurser för detta arbete. Inspektionens arbete med genomgång av gamla bekämpningsmedel skall fullföljas, och arbetet med halveringsprogrammet behöver följas upp genom miljöstudier, doseringsstudier m.m. Risk/nyttoanalyser bör utvecklas. För budgetåret beräknas 10 milj. kr. för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet, 5,5 milj. kr. för recipientkontroll i jordbruket samt 12 milj. kr. för kemikalieinspektionens arbete med halveringsprogrammet avseende bekämpningsmedel. Sammanlagt föreslår regeringen ett reservationsanslag på 27 500 000 kr.

Motioner

Nödvändigheten av ekonomiska stimulansåtgärder från samhällets sida för att bevara och bibehålla det gamla kulturlandskapet motiverar enligt motion Jo285 (c) ett i förhållande till regeringens förslag med 10 milj. kr förhöjt anslag. Vikten av det fortsatta arbetet med att rädda ängs- och hagmarker framhålls även i motion Jo733 (c). Härför krävs att statens bidrag ökar varje år varför föreslagen anslagspost för budgetåret 1989/90 bör höjas med 10 milj. kr. (yrkande 1). Ytterligare anslagshöjningar föreslås i motionerna Jo797 (c) yrkande 38 (15 milj. kr till hagmarksersättning), Jo801 (fp) yrkande 4 (15 milj. kr till naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet), Jo951 (c) yrkande 1 (10 milj. kr. till en utökning av NOLA-verksamheten), Jo962 yrkande 8 (13 milj. kr. till naturvårdsåtgärder i jordbruket) och Jo966 (mp) yrkande 6 (24,5 milj. kr. varav 10 milj. kr till våtmarksprojekt).

Enligt motion Jo718 (fp) är målet för naturvården i det äldre odlingslandskapet att bevara representativa exempel på olika naturtyper i landets olika delar i en sådan omfattning att dess växter och djurarter kan överleva. Utöver skydd krävs även aktiv skötsel, helst i form av traditionell hävd. Det övergripande syftet med erforderliga åtgärder inom jordbruks- och naturvårdssektorn bör vara att göra det ekonomiskt lönsamt att bevara och vårda det äldre odlingslandskapet. Antalet jordbruk i skogs- och mellanbygder får inte fortsätta att minska. Det är främst i dessa bygder som rester av det äldre odlingslandskapet finns kvar. Ett sätt att uppnå en önskad utveckling i dessa bygder vore, enligt motionärerna, att huvuddelen av stödet till jordbruket läggs om till en generell arealersättning. Resurserna för att avsätta och vårda nu aktuella områden måste utökas avsevärt, och även länsstyrelserna som intar en nyckelroll i bevarandet av det äldre odlingslandskapet måste tillföras resurser för allmän naturvård. En revidering av naturvårdslagen vore också önskvärd för att effektivisera arbetet. De redovisade riktlinjerna för skyddet av kulturlandskapet bör, enligt motionärerna, riksdagen som sin mening ge regeringen till känna (yrkande 1). Intill dess generell arealersättning kan införas bör systemet med bidrag till fortsatt hävd av värdefulla odlingslandskap (NOLA-bidrag) enligt motionärerna utökas (yrkande 2).

Utökat stöd till de få levande fåbodar som ägs och brukas av dem som bor i bygden krävs i motion Jo802 (mp). Naturvårdsverket bör därför öka stimulansbidragen till fåbodbruk och 450 000 kr. skall för detta ändamål tas ur anslaget till naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet.

I motion Jo826 (m, fp, c, mp) framförs krav på inrättandet av ett besökscentrum vid sjön Tåkern och att erforderliga medel anslås för ändamålet.

Utskottet

Utskottet har tidigare framhållit det gamla kulturlandskapets stora betydelse för skapandet av en god livsmiljö (ex. JoU 1987/88:18). Kännetecknande för ifrågavarande landskapstyper – hagmarker, slätterängar, m. fl. – är artrikedom både inom växt- och djurriket. En artrikedom som nu hotas av utarmning genom bl. a. förbuskning och skogsplantering. Utskottet är således väl medvetet om att ytterligare åtgärder krävs och kommer att krävas

för att bibehålla ett mångsidigt odlingslandskap. I detta arbete berörs allt fler sektorer av samhället vilket ökar kraven på samverkan mellan myndigheter och organisationer. Medel för vård av kulturlandskapet utgår således ur utbildningsdepartementets anslag för kulturmiljövård (prop. 1988/89:100 bil. 10) och även ur jordbruksdepartementets anslag för miljöförbättrande åtgärder i jordbruket (prop. 1988/89:100 bil. 11). Något särskilt uttalande från riksdagens sida med anledning av motion Jo718 yrkandena 1 och 2 är således enligt utskottets mening inte påkallat. Motionen avstyrks därför i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Utskottet, som i detta sammanhang vill erinra om det belopp om 20 milj. kr. som genom riksdagens beslut (JoU 1987/88:24, rskr. 374) disponeras för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet under perioden 1988/89 – 1990/91, är inte berett att anslå ytterligare medel i enlighet med vad som förordas i motionerna Jo285, Jo733 yrkande 1, Jo797 yrkande 38, Jo801 yrkande 4, Jo951 yrkande 1, Jo962 yrkande 8 och Jo966 yrkande 6. Utskottet avtyrker därför motionerna.

Utskottet utgår från att det kan finnas goda skäl för att uppföra en besöksanläggning vid Täckern. Liksom tidigare bör dock framhållas att överväganden om behovet av en sådan anläggning i första hand bör göras av naturvårdsverket och berörd länsmyndighet. Utskottet avstyrker därför motion Jo826.

I likhet med vad som anförs i motion Jo802 anser utskottet att fäbodkulturen bör bevaras och att detta kräver vissa insatser från samhällets sida. Som tidigare framhållits i riksdagen (KrU 1988/89:3) finns vissa möjligheter till stöd för fäbodbruk. För att behålla byggnadsbeståndet och inhägnader kan bidrag lämnas från medel som står till riksantikvarieämbetets förfogande. Vidare kan medel för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet utgå till fäbodbrukare. Med det sålunda anförda anser utskottet ändamålet med motion Jo802 i allt väsentligt tillgodosett. Motionen avstyrks således.

9. Mark för naturvård

Från anslaget betalas statens förvärv av värdefulla naturområden. Dessa redovisas på naturvårdsfonden som förvaltas av statens naturvårdsverk. Från anslaget betalas vidare ersättningar enligt bl. a. naturvårdslagen (1964:822) samt bidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av mark för naturvårdsändamål. Anslaget får även disponeras för utrednings-, förhandlings- och värderingskostnader i samband med säkerställande av mark för naturvårdsändamål.

Propositionen

I propositionen framhålls att alla förekommande naturtyper bör säkerställas. Särskild uppmärksamhet bör riktas mot skyddet av urskogarna och härför krävs omedelbara insatser. Med hänsyn till det akuta skyddsbehovet bör anslaget enligt föredragande statsrådet höjas med 60 milj kr. och sammanlagt föreslås ett reservationsanslag på 100 000 000 kr.

I miljöpartiets motioner Jo316 yrkande 14 och Jo966 yrkande 7 begärs en anslagsökning om 1 440 000 000 kr. Detta motsvarar enligt motionärerna vad som finns förberett för reservatsbildning hos berörda länsstyrelser naturvårdsenheter.

Enligt motion Jo790 (s) bör anslaget minskas med 20 milj. kr. som skall omfördelas med ytterligare 15 milj. kr. till vård av naturreservat och ytterligare 5 milj. kr. till åtgärder mot havsföroreningar. En minskning av anslaget yrkas även i motion Jo865 (m) yrkande 1. En reducering av anslaget med 20 milj. kr möjliggörs genom att skötselavtal i större utsträckning träffas med berörda markägare.

I motion Jo736 (fp) framhålls att resurserna för reservatsbildning under flera år legat på en alltför låg nivå vilket inneburit att skyddsvärd natur gått till spillo. Överföring av statlig mark med stort naturvårdsvärde till naturvårdsfonden utan vederlag, förstärkning av resurserna för underhåll av nationalparker och naturreservat, möjlighet att utnyttja avbetalningssystem för reservat på privat mark och domänmark till enskilda som ersättning för privat mark som görs till reservat utgör de principer efter vilka angivna mål för reservatsbildning och finansiering av mark för naturvård bör förverkligas (yrkande 18). För att underlätta bildandet av reservat på privat mark bör mark motsvarande 15 milj. kr. årligen överföras från domänfonden till naturvårdsfonden (yrkande 19). En överföring av skyddsvärd mark som ägs av domänverket till naturvårdsfonden utan ersättning förespråkas även i motionerna Jo797 (c) yrkande 36 och Jo963 (vpk) yrkande 4. För berörda enskilda skogsägare skall enligt centerpartiets motion möjlighet finnas till ersättningsmark från domänverket.

Utskottet

Betydelsen av de principer som enligt tidigare ställningstagande (JoU 1987/88:23 s. 59ff) bör vara vägledande för arbetet med att säkerställa värdefulla naturområden förtjänar enligt utskottets mening alltid att framhållas. Liksom föredragande statsrådet konstaterar bör sålunda alla förekommande naturtyper säkerställas i en sådan utsträckning och på ett sådant sätt att de kan bibehållas i ekologisk stabilitet och med bevarat artinnehåll. Utskottet finner det särskilt tillfredsställande att särskild uppmärksamhet riktas mot skyddet av våra urskogar. Dessa uttalanden ligger väl i linje med synpunkterna i motion Jo736. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motion Jo736 yrkande 18 i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

I enlighet med ovan redovisade ställningstagande ansluter sig utskottet även till regeringens förslag om medelstildelning under förevarande anslag. Utskottet är inte berett att utöver det föreslagna kraftiga tillskottet tillmötesgå kraven om en ytterligare höjning av anslaget i motionerna Jo316 yrkande 14 och Jo966 yrkande 7. Motionerna avstyrks.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet även motionsyrkandena i Jo790 och Jo865 yrkande 1 om en minskning av anslaget.

Förslag om överföring av mark från domänfonden till naturvårdsfonden har vid flera tidigare tillfällen och senast i samband med förra årets

behandling av miljöpolitiken inför 1990-talet avstyrkts av utskottet (JoU 1987/88:23 s. 178). Utskottet hänvisade då till tidigare uttalande att ersättningsfrågan – då produktiv skogsmark tas i anspråk för naturvårdsändamål – bör bedömas på samma sätt när det gäller domänverksmark som i fråga om annan mark (JoU 1984/85:25 s. 58). Någon anledning till ändrad inställning i frågan finns ej enligt utskottets mening. Motionerna Jo736 yrkande 19, Jo797 yrkande 36 och Jo963 yrkande 4 avstyrks således.

10. Vård av naturreservat m. m.

Från anslaget betalas kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt som har avsatts enligt naturvårdslagen och ännu inte avsatta objekt. Vidare utgår från anslaget bl. a. bidrag till vård av hagmarker med ädellövskog samt till andra landskapsvårdande åtgärder inom odlingslandskapet. Anslaget får även användas för att bekosta upprättandet av skötselplaner för ännu inte avsatta naturvårdsobjekt, för särskild tillsynspersonal i Norrbottens fjällvärld och bemanning av vissa utsjöplatser.

Propositionen

Med återopande av de förslag till en effektivisering av naturvårdsförvaltningen som redovisades i regeringens proposition om miljöpolitiken inför 1990-talet (avsnitt 3) framhåller föredragande statsrådet vikten av att möjligheterna till samarbete mellan berörda myndigheter tas till vara. Regeringen föreslår ett reservationsanslag på 52 143 000 kr.

Motioner

I ett antal motioner begärs att värden av naturreservaten skall tilldelas ytterligare medel. I folktopmotionerna Jo801 yrkande 6 och Jo959 yrkande 3 begärs ytterligare 31 milj. kr. I motion Jo865 (m) yrkande 2 föreslås en anslagshöjning med 2 857 000 kr. I motionerna Jo963 (vpk) yrkande 6 och Jo966 (mp) yrkande 8 krävs att anslaget höjs med 17 857 000 kr. resp. 50 milj. kr.

Betydelsen av att naturvärden erhåller tillräckliga medel för skötsel av avsatta naturvårdsområden understryks i motion Jo784 (s) yrkande 2.

Utskottet

Utskottet delar den syn på värden av naturreservaten som regeringen redovisade i samband med behandlingen av miljöpolitiken inför 1990-talet (prop. 1987/88:85, JoU23 s.179). Med hänsyn till där redovisade förslag för att effektivisera naturvårdsförvaltningen anser även utskottet att möjligheterna att förstärka och förbättra värden av skyddade naturvårdsobjekt genom att befintliga resurser utnyttjas på ett effektivare sätt är goda. En viktig del i ett effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser utgör samarbete och samråd mellan berörda myndigheter. De naturskyddade områdena får som anförs i motion Jo784, successivt allt större betydelse för de växt- och djurarter som för sin överlevnad kräver särskilda betingelser. Utskottet vill därför understryka att avsättning av nya områden inte får innebära att

underhållet av existerande naturvårdsobjekt eftersätts. Med det anförda får motion Jo784 yrkande 2 anses tillgodosedd. Motionen bör således inte föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om medelstilleddning under förevarande anslag. Utskottet är således inte berett att förorda någon höjning av anslaget i enlighet med de krav som framförts i motionerna Jo801 yrkande 6, Jo865 yrkande 2, Jo959 yrkande 3, Jo963 yrkande 6 och Jo966 yrkande 8. Motionerna avstyrks i angivna delar.

11. Vård av hotade arter m.m.

Från anslaget betalas utgifter i samband med särskilda insatser till skydd mot utrotningshotade växt- och djurarter.

Propositionen

I propositionen framhålls behovet av att säkerställa mångfalden i flora och fauna, särskilt mot bakgrund av de av modern teknik orsakade förändringarna i djurens och växternas livsbetingelser. Utöver det biotopskydd som ges i naturvårdslagen understryks behovet av särskilda program för vård av hotade växt- och djurarter. Möjligheterna till samarbete och samordning med andra myndigheter och med ideella organisationer bör tas till vara. Regeringen föreslår ett reservationsanslag på 3 180 000 kr.

Motioner

Krav på ett uttalat stöd från riksdagens sida till Stiftelsen Bohus Avelscentrum – Åby Säteri framförs i motion Jo776 (s, c). Ett sådant uttalande skulle enligt motionärerna möjliggöra att ekonomiska bidrag ges av berörd myndighet.

Ytterligare medel till vården av hotade djurarter yrkas i ett antal motioner. I motion Jo797 (c) yrkande 39 begärs en förstärkning med 5 milj. kr. till en strategi för bevarande och hantering av genetiska resurser. Folkpartiet yrkar i motion Jo801 yrkande 7 ytterligare 2 milj. kr. och i motion Jo830 (vpk) begärs en anslagsökning med 3 milj. kr. Krav på ytterligare 820 000 kr. utöver regeringens förslag förs fram i motion Jo865 (m) yrkande 3, och enligt miljöpartiets motion Jo966 yrkande 9 bör anslaget höjas med 7 milj. kr.

För att ytterligare öka möjligheten till säkerställande av pågående projekt med uppgift att rädda pilgrimsfalken yrkas i motion Jo881 (fp, mp) yrkande 3 att förevarande anslag tillförs 2 milj. kr. utöver regeringens förslag.

Utskottet

Utskottet har tidigare understrukit behovet av kraftfulla åtgärder för skydd av utrotningshotade växt- och djurarter. Förutom betydelsen av hänsynstagande vid den fysiska planeringen och vid olika former av markanvändning har utskottet särskilt betonat vikten av en målinriktad forskning och utformandet av ett särskilt handlingsprogram för vård av akut hotade arter. Utskottet delar således i allt väsentligt föredragande statsrådets inställning i frågan men anser – i likhet med vad som anförts i motion Jo865 yrkande 3 –

att anslaget bör höjas med 820 000 kr. Utskottet tillstyrker således motionen. Motionerna Jo797 yrkande 39, Jo801 yrkande 7, Jo830 och Jo966 yrkande 9 avstyrks därmed i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

Utskottet har tidigare framhållit betydelsen av ett utvecklat och fördjupat samarbete med institutioner av den art som Stiftelsen Bohus Avelscentrum – Åby säteri representerar (JoU 1988/89:9). Utskottet är dock ej heller i detta sammanhang berett att särskilt utpeka stiftelsen som mottagare av statligt stöd i form av ekonomiskt bidrag e. d. Utskottet avstyrker således motion Jo776.

Utskottet är inte berett att utöver den föreslagna höjningen av anslaget särskilt anvisa ytterligare medel för att säkerställa pilgrimsfalkens förhållande. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motion Jo881 yrkande 3.

12. Restaureringen av Hornborgasjön m. fl. anslag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 10.–B 12. (s. 40–45).

13. Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionen är central förvaltningsmyndighet för ärenden om hälso- och miljörisker med kemiska produkter i den mån inte någon annan myndighet har detta till uppgift. Till inspektionen är ett toxikologiskt råd knutet för rådgivning och samråd i toxikologiska frågor. Kemikalieinspektionens verksamhet finansieras genom de avgifter som betalas enligt förordningen (1985:836) om bekämpningsmedel (bekämpningsmedelsavgifter) och enligt förordningen (1986:199) om avgifter för finansiering av kemikalieinspektionens verksamhet (kemikalieavgifter).

Propositionen

I propositionen framhålls den grundläggande tanken bakom gällande kemikalielagstiftning om att skadliga ämnen och beredningar så långt som möjligt skall ersättas med sådana som är mindre farliga eller helt ofarliga. Ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter inkl. eventuella lagstiftningsåtgärder övervägs för närvarande inom regeringskansliet med utgångspunkt bl. a. i ett förslag från utredningen om de nya arbetsformerna inom kemikaliekontrollen. För att kemikalieinspektionen skall kunna fylla sin viktiga funktion i arbetet med de kemiska produkternas hälso- och miljörisker föreslås för budgetåret 1989/90 en förstärkning motsvarande 11 tjänster samt 4 milj. kr. för särskilda undersökningar, internationellt arbete och utökad informationsverksamhet. Därutöver tillkommer de ytterligare medel som tidigare föreslagits för halveringsprogrammet för bekämpningsmedel (ytterligare 7 milj. kr. under punkt B 6.) Kostnaden för kemikalieinspektionens verksamhet beräknas till 36 910 000 kr. Regeringen föreslår ett förslagsanslag på 1 000 kr.

Motioner

Krav på ytterligare förstärkning av kemikalieinspektionen framförs i flera motioner. I folkpartiets motion Jo801 yrkande 8 begärs ytterligare 10 milj. kr. motsvarande 15 tjänster till kemikaliekontrollen och 6,5 milj. kr. till särskilda undersökningar, information och utveckling av produktregister. Medel för ytterligare 15 tjänster krävs i motion Jo834 (vpk) yrkande 4, och i miljöpartiets motioner Jo839 yrkande 1 och Jo966 yrkande 10 begärs ytterligare 10 milj. kr.

I motion Jo883 (s) framhålls att den förstärkning av kemikalieinspektionen som föreslås i kommande budget bör ses som ett etappmål i en flerårig förstärkning av inspektionens verksamhet.

Utskottet

Regeringen föreslår i årets budgetproposition att kemikalieinspektionen tilldelas väsentligt utökade resurser. Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning om att detta bör ge inspektionen goda möjligheter att kunna fullfölja sin viktiga funktion i utvecklingen mot ett samhälle där användningen av kemiska ämnen och produkter inte innebär oacceptabla effekter på hälsa och miljö. Utskottet finner således inte anledning att avvika från den av regeringen beräknade kostnaden för kemikalieinspektionens verksamhet. Ett förslagsanslag av 1 000 kr. tillstyrks. Med det anförda avstyrks motionerna Jo801 yrkande 8, Jo834 yrkande 4, Jo839 yrkande 1 och Jo966 yrkande 10.

Utskottet anser att den nu pågående beredningen inom regeringskansliet beträffande kemikalieinspektionens fortsatta verksamhet bör avvaktas innan ställning tas till inspektionens resursbehov på längre sikt. Därmed saknas det för närvarande enligt utskottets mening anledning till ett särskilt uttalande från riksdagens sida med den innebörd som anges i motion Jo883. Motionen avstyrks således.

14. Koncessionsnämnden för miljöskydd

Koncessionsnämnden för miljöskydd handlägger ärenden rörande tillstånd eller förbud mot miljöfarlig verksamhet.

Propositionen

Koncessionsnämndens uppgifter kommer på ett väsentligt sätt påverkas av de ändringar i miljöskyddslagstiftningen som skall träda i kraft den 1 juli 1989. Nämnden blir bl. a. slutinstans i vissa överklagandeärenden. I propositionen understryks därför det angelägna i att nämnden tillförs sådana resurser och ges en sådan organisation att den kan fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. En resursförstärkning på 2,4 milj. kr. har beräknats för ifrågavarande ändamål. Regeringen föreslår ett förslagsanslag på 13 130 000 kr.

Motion

Med hänsyn till koncessionsnämndens nya arbetsuppgifter bör enligt motion Jo966 (mp) yrkande 11 ytterligare 3 milj. kr. utöver regeringens förslag anslås till nämndens verksamhet.

Utskottet

Utskottet finner ingen anledning att avvika från den av regeringen föreslagna medelstillelningen. Utskottet avstyrker således motion Jo966 yrkande 11.

15. Bidrag till Förenta nationernas miljöfond

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 15. (s. 52).

16. Visst internationellt miljösamarbete

Anslaget disponeras för utgifter för Sveriges deltagande i vissa internationella organisationer och för internationellt samarbete inom miljövårdsområdet.

Propositionen

Regeringen föreslår ett förslagsanslag på 8 350 000 kr.

Motioner

I motionerna Jo867 och Jo966 yrkande 12 (båda mp) framförs krav på ytterligare 1 000 000 000 kr. till internationellt miljösamarbete. Mot bakgrund av den akuta miljösituationen i vissa länder i Östeuropa bör enligt motionärerna internationella miljöinvesteringar prioriteras. I motion U557 (mp) yrkas att 3 milj. kr. anslås för stöd till vattenvårdsåtgärder inom ramen för det s.k. Wisla-projektet (yrkande 2). Härutöver begärs 7 milj. kr. för att finansiera svensk konsult hjälp med att överföra miljöskyddsteknik till Polen (yrkande 4). För att täcka nu redovisat resursbehov yrkar motionärerna att anslaget höjs med 10 milj. kr (yrkande 5).

Utskottet

Utskottet är inte berett att – utöver den ökning med 3 milj. kr. som föreslås i propositionen – anslå ytterligare medel i enlighet med vad som förordas i motionerna Jo867, Jo966 yrkande 12 och U557 yrkandena 2, 4 och 5. Motionerna avstyrks.

17. Inredning och utrustning av lokaler vid vissa myndigheter

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 17 (s. 53–54).

18. Åtgärder mot havsföroreningar

Anslaget används för åtgärder mot havsföroreningar såsom forskning om den marina miljön, åtgärdsinriktad teknisk forskning, mätning, övervak-

ning, framtagande och sammanställning av statistik om förändringar i miljön, uppföljning m.m. av nationellt och internationellt arbete.

1988/89:JoU13

Propositionen

Utöver de särskilda insatser som riksdagen under hösten 1988 beslutade om i anledning av de akuta problemen med algblooming och säldöd föreslås i propositionen en viss förstärkning av resurserna. Förstärkningen motiveras av förslaget om den marina forskningens organisation och ett fullföljande av intentionerna i aktionsplanen mot havsföreningar. Regeringen föreslår ett reservanslag på 16 500 000 kr.

Motioner

En förstärkning av anslaget med ytterligare 30 milj. kr. utöver regeringens förslag yrkas i motionerna Jo797 (c) yrkande 28 och Jo962 (vpk) yrkande 7. Folkpartiet begär ytterligare 8,5 milj. kr. i Jo801 yrkande 9, och miljöpartiet har i två motioner – Jo966 yrkande 13 och Jo968 yrkande 14 – yrkat att anslaget höjs med ytterligare 25 milj. kr.

För att rädda växt- och djurarterna i västerhavet yrkas i motion Jo857 (mp) att 10 milj. kr. anslås per år i fem år för att användas till praktiska experimentprojekt i Bohuslän.

I motion Jo706 (fp) framhålls att sälstammen minskat kraftigt på grund av miljörelaterade problem och att utökad uppfödning utgör ett sätt att bemöta detta problem. För gråsäl och knubbsäl är behoven, enligt motionären, väl kända men för vikare krävs en inventering i Östersjön och Bottenviken (yrkande 1). En forsknings- och uppfödningssanläggning för i första hand vikare bör inrättas (yrkande 2) och denna borde kunna förläggas till vattnen utanför Hälsingekusten som är gamla lokaler för vikare. Särskilt lämplig lokal i detta sammanhang utgör Mellanfjärden i Nordanstigs kommun (yrkande 3). Enligt motionären är behovet av en motsvarande anläggning för knubbsäl inte mindre och flera skäl talar för Blekinge skärgård som lämplig lokaliseringssort (yrkande 4). Vid genomförandet av angivna projekt kan konflikt uppstå mellan naturvårdsintressen och näringsintressen. Eventuella skador som sälarna orsakar på fiskeredskap m.m. bör i detta sammanhang ersättas av staten efter samma principer som gäller för rennäringens ersättning för rovdjursskador (yrkande 5).

I motion Jo851 (s) framhålls att omhändertagandet av döda sälar och den miljökatastrof detta innebär inte är att betrakta som en ren kommunal angelägenhet. Staten bör gå in och täcka kostnaderna i samma omfattning som exempelvis vid större oljeolyckor.

Uppbyggnaden av ett nationellt centrum för havsmiljöinformation bör enligt motion Jo854 (s) vara ett viktigt led i en övergripande nationell strategi för information om landets miljöproblem. För att skapa förutsättningar för en förbättrad havsmiljö är det angeläget att staten stöder uppbyggnaden av ett nationellt havsmiljöakvarium i Lysekil.

Utskottet erinrar om att riksdagen våren 1988 fattade beslut om en aktionsplan mot havsföroreningar. Huvudpunkterna i planen är en begränsning av utsläpp av de mest miljöfarliga ämnena, uppföljning av åtgärdernas effekt, fortsatt forskning om marin miljö och fortsatt aktivt arbete i internationella organ för att minska föroreningarna i våra angränsande hav. En utvärdering skall göras efter två år (JoU 1987/88:23, rskr. 373). I september 1988 har regeringen givit naturvårdsverket i uppdrag att utarbeta ett förslag till ny åtgärdsplan mot havsföroreningar m. m. Som tidigare anförts har riksdagen under hösten 1988 beslutat om särskilda insatser för övervakning av havsmiljön och för miljöforskning med anledning av de allvarliga störningar som drabbade Nordsjön och havet utanför västkusten under våren och sommaren 1988. Därigenom tillfördes det marina miljöarbetet ytterligare 30 milj. kr. (JoU 1988/89:6, rskr. 56). Mot bakgrund av det anförda och då utskottet inte är berett att höja förevarande anslag utöver den av regeringen föreslagna förstärkningen avstyrks motionerna Jo797 yrkande 28, Jo801 yrkande 9, Jo857, Jo962 yrkande 7, Jo966 yrkande 13 och Jo968 yrkande 14.

I anslutning till motion Jo706 bör framhållas att riksdagen i första hand ansvarar för behandlingen av mera övergripande frågor på miljövårdens område och att utskottet inte heller har sakligt underlag för att ta ställning till förmån för ett specificerat projekt av det slag som åsyftas i motionen. Det gäller givetvis också förslagen om lokalisering av de ifrågakvarande anläggningarna. Det bör vidare framhållas att forskningen om Östersjöns sälar tillfördes ytterligare medel i samband med ovan nämnda riksdagsbeslut om särskilda insatser för miljöforskningen m. m. Utskottet erinrar dessutom om naturvårdsverkets arbete med ett handlingsprogram för hotade djurarter. Med hänsyn till det anförda saknar utskottet också anledning att gå in på frågan om yrkesfiskarnas rätt till ersättning för skador som de aktuella anläggningarna indirekt kan medföra. Med det anförda avstyrks motion Jo706 yrkandena 1–5.

Utskottet är inte heller berett att uttala sig om lokaliseringen av sådana anläggningar som aktualiseras i motion Jo854. Motionen avstyrks således.

Renhållningen och skyldigheten att åtgärda sanitära olägenheter är enligt gällande ordning en kommunal angelägenhet. Utskottet har inte funnit anledning att förorda någon statlig kostnadstäckning i fråga om kommunernas kostnader för att omhänderta döda sälar. Med det anförda avstyrks motion Jo851.

19. Utredningsverksamhet om CFC-föreningar m.m. och Internationella institutet för miljövänlig teknik

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 19. – B 20. (s. 55–56).

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Miljö- och energidepartementet* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 27 223 000 kr.,

2. beträffande *strandstüdning*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo708,

3. att riksdagen till *Utredningar m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 15 000 000 kr.,

4. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1988/89:Jo962 yrkande 15 och 1988/89:Jo966 yrkande 1 till *Statens naturvårdsverk* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 126 665 000 kr.,

5. beträffande *utveckling av miljöskyddsteknik*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 10 och 1988/89:Jo966 yrkande 14,

6. beträffande *sektorsövergripande forskning*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo962 yrkande 16,

7. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 11 och 1988/89:Jo966 yrkande 2 till *Miljövårdsinformation* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 9 169 000 kr.,

8. beträffande *miljöorganisationer*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo717 yrkande 9,

9. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 2 och 1988/89:Jo966 yrkande 3 till *Övervakning av miljöförändringar m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 58 992 000 kr.,

10. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1988/89:Jo966 yrkande 4 till *Miljövårdsforskning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 102 234 000 kr.,

11. beträffande *döda havsbottnar*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo844 yrkandena 1 och 2,

12. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1988/89:Jo521 yrkande 1, 1988/89:Jo797 yrkande 25, 1988/89:Jo801 yrkande 3, 1988/89:Jo952, 1988/89:Jo966 yrkande 5 och 1988/89:Jo967 yrkande 15 till *Åtgärder mot luftföroreningar och försurning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 165 000 000 kr.,

13. beträffande *en fortsättning på kalkningsprojektet*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo958 yrkande 2,

14. beträffande *stöd till åtgärder i enskilda vattentäkter*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo740, 1988/89:Jo765, 1988/89:Jo792 yrkande 2, 1988/89:Jo853, 1988/89:Jo886 yrkande 1, 1988/89:Jo888 och 1988/89:Jo961,

15. beträffande *skogsmarkskalkning*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo764 och 1988/89:Jo792 yrkande 1,

16. beträffande *kaliumpalkning*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo967 yrkande 16,
17. beträffande *plan för särskilda insatser med kalk och selen*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo971 yrkande 4,
18. beträffande *miljö- och hälsoskyddsmyndigheternas kontroll av vattentäkter*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo886 yrkande 2,
19. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1988/89:Jo285, 1988/89:Jo733 yrkande 1, 1988/89:Jo797 yrkande 38, 1988/89:Jo801 yrkande 4, 1988/89:Jo951 yrkande 1, 1988/89:Jo962 yrkande 8 och 1988/89:Jo966 yrkande 6 till *Särskilda projekt på miljövårdens område* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 27 500 000 kr.,
20. beträffande *riktlinjer för skydd av kulturlandskapet*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo718,
21. beträffande *fåbodbruk*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo802,
22. beträffande *besökscentrum vid Tåkern*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo826,
23. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1988/89:Jo316 yrkande 14, 1988/89:Jo790, 1988/89:Jo865 yrkande 1 och 1988/89:Jo966 yrkande 7 till *Mark för naturvård* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 100 000 000 kr.,
24. beträffande *principerna för finansiering av mark för naturvård*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo736 yrkande 18,
25. beträffande *överföring av mark från domänfonden till naturvårdsfonden*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo736 yrkande 19, 1988/89:Jo797 yrkande 36 och 1988/89:Jo963 yrkande 4,
26. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 6, 1988/89:Jo865 yrkande 2, 1988/89:Jo959 yrkande 3, 1988/89:Jo963 yrkande 6 och 1988/89:Jo966 yrkande 8 till *Vård av naturreservat m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 52 143 000 kr.,
27. beträffande *resurser för naturvård*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo784 yrkande 2,
28. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1988/89:Jo865 yrkande 3 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo797 yrkande 39, 1988/89:Jo801 yrkande 7, 1988/89:Jo830 och 1988/89:Jo966 yrkande 9 till *Vård av hotade arter m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 4 000 000 kr.,
29. beträffande *Stiftelsen Bohus Avelscentrum – Åby Säteri*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo776,
30. beträffande *pilgrimsfalkens fortbestånd*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo881 yrkande 3,

31. att riksdagen till *Restaurering av Hornborgasjön* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 3 500 000 kr.,

32. att riksdagen till *Statens strålskyddsinstitut: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

33. att riksdagen till *Bidrag till statens strålskyddsinstitut* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 24 532 000 kr.,

34. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 8, 1988/89:Jo834 yrkande 4, 1988/89:Jo839 yrkande 1 och 1988/89:Jo966 yrkande 10 till *Kemikalieinspektionen* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

35. beträffande *flerårig resursförstärkning till kemikalieinspektionen*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo883,

36. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1988/89:Jo966 yrkande 11 till *Koncessionsnämnden för miljöskydd* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 13 130 000 kr.,

37. att riksdagen med bifall till regeringens förslag till *Bidrag till Förenata nationernas miljöfond* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 17 000 000 kr.,

38. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1988/89:Jo867, 1988/89:Jo966 yrkande 12 och 1988/89:U557 yrkandena 2, 4 och 5 till *Visst internationellt miljösamarbete* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 8 350 000 kr.,

39. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid statens naturvårdsverk inom de kostnadsramar som förordats i propositionen,

40. att riksdagen till *Inredning och utrustning av lokaler vid vissa myndigheter* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 7 200 000 kr.,

41. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1988/89:Jo797 yrkande 28, 1988/89:Jo801 yrkande 9, 1988/89:Jo857, 1988/89:Jo962 yrkande 7, 1988/89:Jo966 yrkande 13 och 1988/89:Jo968 yrkande 14 till *Åtgärder mot havsföroreningar* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 16 500 000 kr.,

42. beträffande *uppfödning av vikare m.m.*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo706,

43. beträffande *omhändertagande av döda sälar*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo851,

44. beträffande *nationellt havsmiljöakvarium*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo854.

45. att riksdagen till *Utredningsverksamhet om CFC-föreningar m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 3 075 000 kr.,

46. att riksdagen till *Internationella institutet för miljövänlig teknik* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 25 000 000 kr.

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Hans Gustafsson (s), Sven Eric Lorentzon (m), Grethe Lundblad (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Jens Eriksson (m), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Åke Selberg (s), Ingvar Eriksson (m), Lennart Brunander (c), Annika Åhnberg (vpk), Åsa Domeij (mp), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s) och Anders Castberger (fp).

Reservationer

1. Statens naturvårdsverk (mom. 4)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "den grunden." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar föredragande statsrådets bedömning avseende behovet av resursförstärkningar för att naturvårdsverket skall kunna vidareutveckla sin kompetens på miljövårdens område. Detta utgör enligt utskottets mening en grundläggande förutsättning för att naturvårdsverket skall kunna skärpa sitt förhållningssätt gentemot de starka ekonomiska intressen som bidrar till miljöförstöringen. Ytterligare medel behövs även för förstärkta informationsinsatser och förbättrad utbildning rörande miljöfrågorna. För att naturvårdsverket skall kunna uppfylla de ställda kraven inkl. ökade insatser mot luftföroreningar och försurning fordras en förstärkning av verkets resurser utöver regeringens förslag. Utskottet ansluter sig således till yrkande 15 i motion Jo962 och tillstyrker att anslaget höjs med 245 milj. kr. Med det anförda får motion Jo966 yrkande 1 anses tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo962 yrkande 15 och med avslag på motion 1988/89:Jo966 yrkande 1 till *Statens naturvårdsverk* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 371 665 000 kr.,

2. Statens naturvårdsverk (mom. 4)

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "den grunden." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar föredragande statsrådets bedömning avseende behovet av resursförstärkningar. För att naturvårdsverket skall kunna vidareutveckla

sin kompetens bl.a. på den gröna naturvårdens område i enlighet med de stora satsningar som miljöpartiet de gröna föreslagit krävs enligt utskottets mening ytterligare 40 tjänster. Utskottet ansluter sig därmed till motion Jo966 yrkande 1 och föreslår att ytterligare 10 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit tillförs naturvårdsverket. Motion Jo962 yrkande 15 avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo966 yrkande 1. och med avslag på motion 1988/89:Jo962 yrkande 15 till *Statens naturvårdsverk* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 136 665 000 kr.,

3. Utveckling av miljöskyddsteknik (mom. 5)

Lars Ernestam och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Fr.o.m. den" och slutar med "Motionsyrkandena avstyrks." bort ha följande lydelse:

Fr. o. m. den --- (=utskottet) --- per budgetår. Nu redovisat stöd till utvecklandet av miljöskyddsteknik motsvarar dock enligt utskottets mening inte de faktiska behoven. I enlighet med motion Jo801 yrkande 10 bör därför för budgetåret 1989/90 40 milj. kr. anslås till utveckling av ny miljöskyddsteknik. Med det anförda får motion Jo966 yrkande 14 anses i viss mån tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *utveckling av miljöskyddsteknik*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Jo801 yrkande 10 och med avslag på motion 1988/89:Jo966 yrkande 14 till *Utveckling av miljöskyddsteknik* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 40 milj. kr.,

4. Utveckling av miljöskyddsteknik (mom. 5)

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Fr.o.m. den" och slutar med "Motionsyrkandena avstyrks." bort ha följande lydelse:

Fr.o.m. den --- (=utskottet) --- per budgetår. Utskottet anser dock att tillgängliga medel inte motsvarar de verkliga behoven och delar därmed naturvårdsverkets uppfattning om behovet av ett nytt anslag för miljöskyddsteknik. Ett sådant stöd kan enligt utskottets mening påskynda utvecklingen och medverka till att de miljöpolitiska målsättningarna kan klaras. Ett särskilt anslag på 50 milj. kr. bör därför inrättas för kommande budgetår. På grund av det sålunda anförda tillstyrker utskottet motion Jo966 yrkande 14. Motion Jo801 yrkande 10 kan enligt utskottets mening anses väsentligen tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

1988/89:JoU13

5. beträffande *utveckling av miljöskyddsteknik*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Jo966 yrkande 14 och med
avslag på motion 1988/89:Jo801 yrkande 10 till *Utveckling av miljö-
skyddsteknik* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på
50 milj. kr..

5. Sektorsövergripande forskning (mom. 6)

Annika Åhnberg (vpk) och Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Forskning
kring" och slutar med "Motionen avstyrks." bort ha följande lydelse:

Forskning --- (=utskottet) --- understrykas. Denna forskning låter sig
dock sällan delas upp i de traditionella vetenskapliga disciplinerna. För att
komma till rätta med detta problem bör särskilda resurser inriktas på
sektorsövergripande forskning. Regeringen bör således enligt utskottets
mening ge naturvårdsverket i uppdrag att bl. a. genom projektbidrag särskilt
stimulera sådan forskning. Utskottet tillstyrker därmed motion Jo962
yrkande 16.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *sektorsövergripande forskning*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo962 yrkande 16 som
sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Miljövårdsinformation (mom. 7)

Lars Ernestam och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet är"
och slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att Sverige har en angelägen uppgift beträffande samarbe-
tet mellan Östeuropa och övriga Europa när det gäller miljöproblemen.
Detta gäller inte minst Östersjöns kuststater. Olika vägar att stödja och bidra
till detta miljösamarbete bör enligt utskottets mening tas till vara, och här
kan bl.a. miljörelserna spela en väsentlig roll. För att möjliggöra ett sådant
samarbete bör förevarande anslag i enlighet med vad som föreslås i motion
Jo801 yrkande 11 förstärkas med 2 milj. kr., att fördelas mellan miljöorgani-
sationerna för miljösamarbete med Östeuropa. Med det anförda avstyrks
motion Jo966 yrkande 2 i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till
motion 1988/89:Jo801 yrkande 11 och med avslag på motion 1988/
89:Jo966 yrkande 2 till *Miljövårdsinformation* för budgetåret 1989/90
anvisar ett reservationsanslag på 11 169 000 kr.,

7. Miljövårdsinformation (mom. 7)

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet är" och slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

Informationen om miljöfrågor är enligt utskottets mening mycket viktig för att miljöarbetet skall kunna bedrivas med framgång. Ytterligare resurser för detta ändamål krävs och dessa skulle delvis med fördel kunna användas till miljöorganisationernas miljöinformation. Utskottet ansluter sig således till yrkande 2 i motion Jo966 och tillstyrker en förstärkning av anslaget för miljövärdsinformation med 20 milj. kr. Denna förstärkning torde enligt utskottets mening kunna inrymma resurser till miljöorganisationernas samarbete med Östeuropa. Motion Jo801 yrkande 11 kan därmed anses tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo966 yrkande 2 och med avslag på motion 1988/89:Jo801 yrkande 11 till *Miljövårdsinformation* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 29 169 000 kr.,

8. Övervakning av miljöförändringar m. m. (mom. 9)

Lars Ernestam (fp), Åsa Domeij (mp) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet är" och slutar med "således motionerna." bort ha följande lydelse:

För att naturvårdsverket, som har det centrala ansvaret för miljöövervakningen, skall kunna fullgöra sina uppgifter fordras enligt utskottets mening en förstärkning av resurserna utöver vad regeringen föreslagit. Behovet av medel främst för utredningar och inventeringar på naturvårdsområdet är inte tillräckligt väl tillgodosett genom förevarande förslag. Vidare kräver övervakningen av den marina miljön och luftmiljön särskilda insatser. I samband med sistnämnda arbetsuppgift bör utökade resurser ställas till förfogande för utbyggnad av ett system för mätning av ozonhalten. Utskottet ansluter sig således till vad som anförts i motionerna Jo801 yrkande 2 samt Jo966 yrkande 3 och tillstyrker att anslaget höjs med 10 milj. kr. att användas för ovan redovisade ändamål.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 2 och 1988/89:Jo966 yrkande 3 till *Övervakning av miljöförändringar m. m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 68 992 000 kr.,

9. Miljövårdsforskning (mom. 10)

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Beträffande miljöpartiets" och slutar med "yrkande 4." bort ha följande lydelse:

I enlighet med motion Jo966 yrkande 4 anser anser utskottet att resurserna för miljövarldsforskning kraftigt måste förstärkas för att motsvara behoven inom de områden som redovisades som särskilt viktiga i samband med behandlingen av regeringens proposition om miljöpolitiken inför 1990-talet. Utskottet tillstyrker således att anslaget höjs med ytterligare 25 milj. kr. varav 5 milj. kr. avsätts till grundforskning om halogenerade organiska föreningar.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1988/89:Jo966 yrkande 4 till *Miljövarldsforskning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 127 234 000 kr.,

10. Döda havsbottnar (mom. 11)

Sven Eric Lorentzon, Jens Eriksson och Ingvar Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Riksdagen har" och på s. 14 slutar med "yrkandena 1 och 2." bort ha följande lydelse:

Riksdagen --- (=utskottet) --- godkändes. Utskottet finner det ändå angeläget att särskilt lyfta fram behovet av omedelbara åtgärder för att komma till rätta med problemen kring de döda havsbottnarna. Det fortsatta arbetet måste bedrivas på bred front med insatser av olika slag. Här behövs enligt utskottets mening utökade kunskaper om tillståndet i havet liksom om olika metoder att komma till rätta med problemen. I årets budgetproposition saknas förslag om direkta forskningsinsatser i samband med nödvändiga akutåtgärder mot exempelvis de döda havsbottnarna. Målinriktad forskning såväl av havsbiologisk som teknisk art krävs samtidigt som de akuta problemen måste angripas direkt på de svavelvätedöda bottnarna. Ideér och teknik finns för att genomföra dessa insatser och därför bör ett försöksprojekt startas med det snaraste. Forskare såväl på det tekniska som det marinbiologiska och maringeologiska området måste engageras. Medel för täckande av ovan föreslagna åtgärder bör kunna utgå inom ramen för det av regeringen föreslagna anslaget. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet sålunda anför med anledning av motion Jo844 yrkandena 1 och 2.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *döda havsbottnar*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo844 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

11. Åtgärder mot luftföroreningar och försurning (mom. 12)

Lars Ernestam och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Då utskottet" och slutar med "yrkande 15." bort ha följande lydelse:

Även med beaktande av det till naturvårdsverket lämnade uppdraget att utarbeta ett nytt handlingsprogram mot luftföroreningar och försurning kvarstår enligt utskottets mening behovet av ytterligare medel för att bl. a.

komma till rätta med de akuta problemen med försurade enskilda vattentäkter. Utskottet ansluter sig således till det i motion Jo801 yrkande 3 framförda kravet på att bidrag skall utgå till ägare av enskilda försurade brunnar. Ett sådant bidrag skall enligt utskottets mening utgå ur ett med 2 milj. kr. utökat försurningsanslag. I övrigt är utskottet inte berett att frångå regeringens förslag till anslag varför motionerna Jo521 yrkande 1, Jo797 yrkande 25, Jo952, Jo966 yrkande 5 och Jo967 yrkande 15 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo801 yrkande 3 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo521 yrkande 1, 1988/89:Jo797 yrkande 25, 1988/89:Jo952, 1988/89:Jo966 yrkande 5 och 1988/89:Jo967 yrkande 15 till *Åtgärder mot luftföroreningar och försurning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 167 000 000 kr.,

12. Åtgärder mot luftföroreningar och försurning (mom. 12)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Då utskottet" och slutar med "yrkande 15." bort ha följande lydelse:

Även med beaktande av det till naturvårdsverket lämnade uppdraget att utarbeta ett nytt handlingsprogram mot luftföroreningar och försurning kvarstår enligt utskottets mening behovet av ytterligare medel för att komma till rätta med ifrågakvarande akuta och omfattande miljöproblem. Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motion Jo797 yrkande 25 om att åtgärderna mot försurningen inte kan avstanna förrän luftföroreningarna har begränsats till vad naturen tål. Enligt utskottets mening är det av regeringen föreslagna anslaget därför otillräckligt och bör förstärkas med ytterligare 45 milj. kr. I enlighet med vad som anförs i motionen skall 15 milj. kr. härav användas till vitaliseringskalkning. Med det anförda avstyrks motionerna Jo521 yrkande 1, Jo801 yrkande 3, Jo952, Jo966 yrkande 5 och Jo967 yrkande 15 i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo797 yrkande 25 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo521 yrkande 1, 1988/89:Jo801 yrkande 3, 1988/89:Jo952, 1988/89:Jo966 yrkande 5 och 1988/89:Jo967 yrkande 15 till *Åtgärder mot luftföroreningar och försurning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 210 000 000 kr.,

13. Åtgärder mot luftföroreningar och försurning (mom. 12)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Då utskottet" och slutar med "yrkande 15." bort ha följande lydelse:

Ytterligare resurser behövs enligt utskottets mening för säkerställandet av

fortsatta bidrag till åtgärder mot försurat vatten i enskilda vattentäkter. Utskottet ansluter sig således till yrkande 1 i motion Jo521 och tillstyrker att riksdagen tillför ifrågavarande anslag ytterligare 20 000 000 kr. att användas till bidrag för åtgärder mot surt brunnsvatten. Härutöver är utskottet inte berett att frångå regeringens förslag till anslag varför motionerna Jo797 yrkande 25, Jo801 yrkande 3, Jo952, Jo966 yrkande 5 och Jo967 yrkande 15 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo521 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo797 yrkande 25, 1988/89:Jo801 yrkande 3, 1988/89:Jo952, 1988/89:Jo966 yrkande 5 och 1988/89:Jo967 yrkande 15 till *Åtgärder mot luftföroreningar och försurning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 185 000 000 kr.,

14. Åtgärder mot luftföroreningar och försurning (mom. 12)

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Då utskottet" och slutar med "yrkande 15." bort ha följande lydelse:

Även med beaktande av det till naturvårdsverket lämnade uppdraget att utarbeta ett nytt handlingsprogram mot luftföroreningar och försurning kvarstår enligt utskottets mening behovet av ytterligare medel för att komma till rätta med ifrågavarande akuta och omfattande miljöproblem. Utskottet ansluter sig därmed till vad som anförts i motionerna Jo966 yrkande 5 och Jo967 yrkande 15 och föreslår att ifrågavarande anslag höjs med 50 milj. kr. Detta möjliggör enligt utskottets mening även bidrag till kaliumkalkning. Med vad utskottet nu anført kan motionerna Jo521 yrkande 1, Jo797 yrkande 25, Jo801 yrkande 3 och Jo952 i allt väsentligt anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motionerna 1988/89:Jo966 yrkande 5 och 1988/89:Jo967 yrkande 15 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo521 yrkande 1, 1988/89:Jo797 yrkande 25, 1988/89:Jo801 yrkande 3 och 1988/89:Jo952 till *Åtgärder mot luftföroreningar och försurning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 215 000 000 kr.,

15. Stöd till åtgärder i enskilda vattentäkter (mom. 14)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "De omfattande" och slutar med "utskottet anført." bort ha följande lydelse:

De omfattande --- (=utskottet) --- vattentäkter. Utskottet anser i och för sig att försöksverksamhet och kartläggningsarbete beträffande försurade vattentäkter även i fortsättningen utgör en viktig beståndsdel i arbetet med att komma till rätta med ifrågavarande problem. Detta arbete bör dock

kompletteras med direkt stöd till åtgärder mot de försurade vattentäkterna. Även om den försämring som försurningen orsakat inte konstaterats ge medicinska skador anser utskottet att olägenheterna med missfärgning, smakförsämring, eventuella negativa hälsoeffekter och korrosionsskador utgör skäl för kraftfulla åtgärder. Med det anförda ansluter sig utskottet till vad som anförts i motion Jo765. Bidrag till åtgärder mot försurade brunnar skall således rymmas under anslaget för åtgärder mot luftföroreningar och försurning. Vad utskottet sålunda anför med anledning av motionen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Med det anförda kan motionerna Jo740, Jo792 yrkande 2, Jo853, Jo886 yrkande 1, Jo888 och Jo961 i allt väsentligt anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. *beträffande stöd till åtgärder i enskilda vattentäkter*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo765 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo740, 1988/89:Jo792 yrkande 2, 1988/89:Jo853, 1988/89:Jo886 yrkande 1, 1988/89:Jo888 och 1988/89:Jo961 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

16. Stöd till åtgärder i enskilda vattentäkter (mom. 14)

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "De omfattande" och slutar med "utskottet anför." bort ha följande lydelse:

De omfattande --- (=utskottet) --- vattentäkter. Utskottet anser i och för sig att försöksverksamhet och kartläggningsarbete beträffande försurade vattentäkter även i fortsättningen utgör en viktig beståndsdel i arbetet med att komma till rätta med ifrågavarande problem. Även om den försämring som försurningen orsakat inte konstaterats ge medicinska skador anser utskottet att olägenheterna i sig motiverar kraftfulla åtgärder. Det övergripande ansvaret för åtgärder mot försurade brunnar vilar då på staten. Utskottet anser därför att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag till en långsiktig satsning på sådana åtgärder. Dessa åtgärder bör innefatta såväl information och utvärdering av insatta åtgärder som medel av innevarande budgetårs omfattning till statsbidrag. Vad utskottet sålunda anför med anledning av motionerna Jo886 yrkande 1 och Jo961 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Med det anförda kan motionerna Jo740, Jo765, Jo792 yrkande 2, Jo853 och Jo888 i allt väsentligt anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. *beträffande stöd till åtgärder i enskilda vattentäkter*

att riksdagen med anledning av motionerna 1988/89:Jo886 yrkande 1 och 1988/89:Jo961 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo740, 1988/89:Jo765, 1988/89:Jo792 yrkande 2, 1988/89:Jo853 och 1988/89:Jo888 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

17. Skogsmarkskalkning (mom. 15)

1988/89:JoU13

Sven Eric Lorentzon, Jens Eriksson och Ingvar Eriksson (alla m) anser *dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Verksamheten med" och slutar med "inte påkallad." bort ha följande lydelse:

Verksamheten - - - (=utskottet) - - - (JoU 1987/88:23 s. 176). Mot bakgrund av att surhetsgraden i skogsmarken ökar bör åtgärder omgående vidtas för att hindra denna negativa utveckling. Kalkning och vitaliseringsgödsling kommer med stor sannolikhet att vara nödvändiga för att upprätthålla skogsmarkens produktionsförmåga. I likhet med motion Jo764 yrkande 1 anser utskottet att anslaget för luftföroreningar och försurning borde kunna utnyttjas för kalkningsförsök i skogsmark. 10 milj. kr. under detta anslag bör därför avsättas för försök i skogsstyrelsens regi. Vad utskottet anfört beträffande skogsmarkskalkning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Av det anförda framgår att motionerna Jo764 yrkande 2 och Jo792 yrkande 1 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *skogsmarkskalkning*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo764 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo764 yrkande 2 och 1988/89:Jo792 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

18. Kaliumkalkning (mom. 16)

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Med hänsyn" och slutar med "yrkande 16." bort ha följande lydelse:

Utöver vad som anförts beträffande verksamheten med skogskalkning vill utskottet i sammanhanget särskilt framhålla problemen med radioaktiva ämnen som cesium och strontium. Eftersom dessa ämnen påträffas i allt högre koncentrationer bör bidrag till kaliumkalkning kunna ges från anslaget för åtgärder mot luftföroreningar och försurning. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo967 yrkande 16 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *kaliumkalkning*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo967 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

19. Särskilda projekt på miljövärdens område (mom. 19)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "Utskottet, som" och slutar med "därför motionerna." bort ha följande lydelse:

Enligt hittills framkomna uppgifter från den pågående ängs- och hag-

marksinventeringen kan man räkna med att det finns högst 100 000 ha naturvårdsmässigt god hagmark kvar. Ett rimligt långsiktigt mål för bevarandet av det äldre odlingslandskapet vore enligt utskottets mening att all mark med kvarvarande ursprunglig flora och fauna kan erbjudas stöd. Regeringens förslag om ett oförändrat anslag är därför helt oacceptabelt. Detta är särskilt anmärkningsvärt med hänsyn till att ifrågavarande verksamhet alltså kan sägas vara i ett uppbyggnadsskede. Samtidigt ökar hoten mot kulturlandskapet genom igenplantering av åkermark och igenväxning av hagar och ängar. De naturliga variationerna i landskapet måste bibehållas och utvecklas för att värna mångfalden i växt- och djurriket. Inrättandet av en särskild hagmarkersättning skulle enligt utskottets mening kunna utgöra ett av flera alternativ för ett framgångsrikt arbete. En förstärkning av förevarande anslag med 15 milj. kr. att användas till olika former av naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet är enligt utskottets mening absolut nödvändig. På grund av det sålunda anförda tillstyrker utskottet motionerna Jo797 yrkande 38 och Jo801 yrkande 4. Med det anförda kan motionerna Jo285, Jo733 yrkande 1, Jo951 yrkande 1 och Jo962 yrkande 8 anses tillgodosedda. Motion Jo966 yrkande 6 avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd med vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motionerna 1988/89:Jo797 yrkande 38 och 1988/89:Jo801 yrkande 4 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo285, 1988/89:Jo733 yrkande 1, 1988/89:Jo951 yrkande 1, 1988/89:Jo962 yrkande 8 och Jo966 yrkande 6 till *Särskilda projekt på miljövårdens område* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 42 500 000 kr.,

20. Särskilda projekt på miljövårdens område (mom. 19)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet, som" och slutar med "därför motionerna." bort ha följande lydelse:

Den utarmning av flora och fauna som följer av dagens brukningsmetoder nödvändiggör kraftfulla åtgärder för bevarandet av ett varierat odlingslandskap. Som en följd härav har jordbruket ålagts begränsningar av framför allt läckaget av närsalter. För att möjliggöra en effektiv kontroll av dessa åtgärder bör enligt utskottets mening ytterligare 13 milj. kr. tillföras ifrågavarande anslag. Med det anförda ansluter sig utskottet således till vad som anförts i motion Jo962 yrkande 8. Motionerna Jo285, Jo733 yrkande 1, Jo797 yrkande 38, Jo801 yrkande 4, Jo951 yrkande 1 och Jo966 yrkande 6 avstyrks med hänsyn till vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo962 yrkande 8 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo285, 1988/89:Jo733 yrkande 1, 1988/89:Jo797 yrkande 38, 1988/89:Jo801 yrkande 4, 1988/89:Jo951 yrkande 1 och Jo966 yrkande 6 till *Särskilda projekt på miljövårdens område* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 40 500 000 kr.,

21. Särskilda projekt på miljövårdens område (mom. 19)

1988/89:JoU13

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet, som" och slutar med "därför motionerna." bort ha följande lydelse:

Den pågående rationaliseringen av jordbruket medför en utarmning av det tidigare mer varierade odlingslandskapet med åker-, ängs- och hagmark. Detta landskap innehåller en rikedom på arter och individer både inom växt- och djursamhällena varför ett bevarande för framtiden är mycket angeläget. Utskottet ansluter sig således till naturvårdsverkets bedömning av medelsbehovet under ifrågavarande anslag. Härutöver önskar utskottet framhålla behovet av en särskild satsning på våtmarkerna. För att utreda vilka marker i kustområden och kring vattendrag som är lämpliga våtmarker och påbörja arbetet med att återskapa dessa krävs en ytterligare resursförstärkning med 10 milj. kr. Syftet med en sådan verksamhet är att på lång sikt minska kväveläckaget. Utskottet tillstyrker således i enlighet med motion Jo966 yrkande 6 en förstärkning av anslaget med 24,5 milj. kr. utöver regeringens förslag. Med det anförda avstyrks motionerna Jo285, Jo733 yrkande 1, Jo797 yrkande 38, Jo801 yrkande 4, Jo951 yrkande 1 och Jo962 yrkande 8 i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo966 yrkande 6 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo285, 1988/89:Jo733 yrkande 1, 1988/89:Jo797 yrkande 38, 1988/89:Jo801 yrkande 4, 1988/89:Jo951 yrkande 1 och 1988/89:Jo962 yrkande 8 till *Särskilda projekt på miljövårdens område* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 52 000 000 kr.,

22. Riktlinjer för skydd av kulturlandskapet (mom. 20)

Lars Ernestam och Anders Castberger (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet har" och på s. 18 slutar med "anses tillgodosedd." bort ha följande lydelse:

Det äldre odlingslandskapet är av stort värde från en rad olika naturvårdssynpunkter. Den omväxlande och lummiga naturen har stor betydelse för landskapsbild och rörligt friluftsliv. Det ger variation av stort ekologiskt värde i de av dagens jord- och skogsbruk skapade monokulturerna. Målet för naturvården i det äldre odlingslandskapet bör enligt utskottets mening vara att bevara representativa exempel på olika naturtyper i landets olika delar i en sådan omfattning att dess växter och djurarter kan överleva. Utöver skydd krävs även aktiv skötsel, helst i form av traditionell hävd. Utskottet anser vidare att det övergripande syftet med erforderliga åtgärder inom jordbruks- och naturvårdssektorn bör vara att göra det ekonomiskt lönsamt att bevara och vårda det äldre odlingslandskapet framför allt i skogs- och mellanbygder. En generell arealersättning skulle kunna utgöra ett sätt att uppnå nu redovisade målsättning. Samtidigt med att föreslagna åtgärder genomförs måste resurserna för att avsätta och vårda nu aktuella områden utökas

avsevärt. Förutom att länsstyrelserna tillförs resurser för allmän naturvård vore en revidering av naturvårdslagen önskvärd. Intill dess generell arealersättning kan införas anser utskottet att verksamheten med bidrag till fortsatt hävd av värdefulla odlingslandskap bör utökas. Med det anförda ansluter sig således utskottet till de i motion Jo718 redovisade riktlinjerna för skyddet av kulturlandskapet. Vad utskottet sålunda anført bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *riktlinjer för skydd av kulturlandskapet*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo718 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

23. Fäbodbruk (mom. 21)

Karl Erik Olsson (c), Lennart Brunander (c), Annika Åhnberg (vpk) och Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "I likhet" och slutar med "avstyrks således." bort ha följande lydelse:

I likhet – – – (=utskottet) – – – sida. Antalet fäboddar sjunker med en skrämmande hastighet och därmed dör ett gammalt kulturarv ut. Fäbodbruket är dock mer än kultur, det är ett sätt att leva i ett ekologiskt anpassat jordbruk. Förutom det kulturhistoriska värdet, främjar fäbodbruket landskapsvård, artrikedom både bland vilda djur och tamboskap samt skapar sysselsättning i glesbygd. Stödet till fäbodsverksamheten borde enligt utskottet mening kunna utgöra en naturlig del av det generella landsbygdsstödet. Utskottet tillstyrker således med det anförda motionens förslag att stimulansbidragen till fäbodbruk från anslaget till naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet ökas till 450 000 kr. under kommande budgetår.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *fäbodbruk*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo802 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

24. Mark för naturvård (mom. 23)

Sven Eric Lorentzon, Jens Eriksson och Ingvar Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "I enlighet" och slutar med "av anslaget." bort ha följande lydelse:

Med beaktande av vad utskottet ovan anført beträffande de principer som bör vara vägledande för arbetet med att säkerställa värdefulla naturområden anser utskottet att en annan väg än den av regeringen förordade bör väljas för att nå uppsatta mål. Skyddet för värdefulla naturmiljöer skulle avsevärt förbättras om staten som ett alternativ till inköp av markområden slöt långsiktiga skötselavtal med markägare. Dessutom minskar den budgetmässiga belastningen samtidigt som det ger staten möjlighet att utsträcka skyddet till större arealer. Utskottet delar således den uppfattning som kommer till uttryck i motion Jo865. Ett anslag reducerat med 20 milj. kr. skulle med nu

förordad metod kunna medföra att en minst lika stor areal kan bli föremål för skydd som enligt regeringens förslag. Utskottet avstyrker således motionerna Jo316 yrkande 14, Jo790 och Jo966 yrkande 7.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo865 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo316 yrkande 14, 1988/89:Jo790 och 1988/89:Jo966 yrkande 7 till *Mark för naturvård* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 80 000 000 kr.,

25. Mark för naturvård (mom. 23)

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "I enlighet" och slutar med "av anslaget." bort ha följande lydelse:

I enlighet med ovan redovisade ställningstagande bör ytterligare medel ställas till förfogande för inköp av urskogar i en betydligt större utsträckning än vad regeringens förslag medger. Utskottet ansluter sig därmed till det i motionerna Jo316 yrkande 14 och Jo966 yrkande 7 framförda kraven på en anslagshöjning med 1 440 000 000 kr. Med det anförda avstyrks motionerna Jo790 och Jo865 yrkande 1.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. att riksdagen med anledning av av regeringens förslag, med bifall till motionerna 1988/89:Jo316 yrkande 14 och 1988/89:Jo966 yrkande 7 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo790 och 1988/89:Jo865 yrkande 1 till *Mark för naturvård* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 1 540 000 000 kr.,

26. Principerna för finansiering av mark för naturvård (mom. 24)

Lars Ernestam och Anders Castberger (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Betydelsen av" och slutar med "anses tillgodosedd." bort ha följande lydelse:

Betydelsen – – – (=utskottet) – – – artinnehåll. Behoven av ytterligare insatser för att skydda orörd natur är dock mycket stora. Med hänsyn till att resurserna för reservatsbildning under flera år legat på en alltför låg nivå har många skyddsvärda områden gått förlorade. Regeringen har i årets budgetproposition tillmötesgått många önskemål om en höjning av anslaget men härutöver anser utskottet att vissa grundläggande principer för finansieringen av mark för naturvård bör redovisas som en utgångspunkt för det fortsatta arbetet. Statlig mark av stort naturvårdsvärde bör utan vederlag överföras till naturvårdsfonden och dessutom bör domänverksmark kunna erbjudas enskilda som ersättning för mark som görs till reservat. En förstärkning av resurserna för underhåll av nationalparker och naturreservat är absolut nödvändig och möjligheter bör öppnas att utnyttja avbetalningssystem för

reservat på privat mark. Vad utskottet anfört med anledning av motion Jo736 yrkande 18 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

1988/89:JoU13

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *principerna för finansiering av mark för naturvård* att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo736 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

27. Överföring av mark från domänfonden till naturvårdsfonden (mom. 25)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c), Åsa Domeij (mp) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Förslag om" och på s. 20 slutar med "avstyrks således." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motionerna Jo736 och Jo797 yrkande 36 att statlig mark av värde för naturvården skall kunna tas i anspråk genom överföringar mellan berörda organ. Som föreslås i motionerna bör således staten tillhörig mark av stort naturvårdsvärde utan vederlag kunna överföras till naturvårdsfonden. I enlighet med motion Jo736 yrkande 19 bör årligen mark till ett värde av 15 milj. kr. överföras från domänfonden till naturvårdsfonden för ersättning till enskilda för mark som avsätts till naturreservat. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av berörda motioner. Med det anförda kan motion Jo963 yrkande 4 i allt väsentligt anses tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *överföring av mark från domänfonden till naturvårdsfonden* att riksdagen med anledning av motionerna 1988/89:Jo736 yrkande 19 och 1988/89:Jo797 yrkande 36 samt med avslag på motion 1988/89:Jo963 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

28. Överföring av mark från domänfonden till naturvårdsfonden (mom. 25)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Förslag om" och på s. 20 slutar med "avstyrks således." bort ha följande lydelse:

Staten äger huvudsakligen genom domänverket stora arealer med skog. Om samhället vill avsätta staligt ägd mark till naturreservat måste samhället enligt nu gällande ordning köpa denna mark av domänverket. I enlighet med vad som anförs i motion Jo963 yrkande 4 anser utskottet att reservatsbildning på statlig mark skall underlättas genom överföring av domänmark till naturvårdsfonden utan vederlag. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av ifrågavarande motion bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Med det anförda kan motionerna Jo736 yrkande 19 och Jo797 yrkande 36 i allt väsentligt anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *överföring av mark från domänfonden till naturvårdsfonden*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo963 yrkande 4 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo736 yrkande 19 och 1988/89:Jo797 yrkande 36 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

29. Vård av naturreservat m. m. (mom. 26)

Sven Eric Lorentzon, Jens Eriksson och Ingvar Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Med det" och slutar med "angivna delar." bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av det anförda bör enligt utskottets mening särskilt understrykas att avsättningen av nya reservat inte får leda till att skötsel av tidigare avsatta områden försämrats. Utskottet finner därvidlag regeringens förslag till anslag otillräckligt och ansluter sig därmed till yrkande 2 i motion Jo865. Anslaget bör således höjas till 55 milj. kr. Motionerna Jo801 yrkande 6, Jo959 yrkande 3, Jo963 yrkande 6 och Jo966 yrkande 8 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo865 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 6, 1988/89:Jo959 yrkande 3, 1988/89:Jo963 yrkande 6 och 1988/89:Jo966 yrkande 8 till *Vård av naturreservat m. m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 55 000 000 kr..

30. Vård av naturreservat m. m. (mom. 26)

Lars Ernestam och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Med det" och slutar med "angivna delar." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser med hänsyn till vad som anförts ovan och med anledning av naturvårdsverkets redovisade resursbehov att ifrågavarande anslag bör höjas med 31 milj. kr. Utskottet ansluter sig därmed till motion Jo801 yrkande 6. Med det anförda är motion Jo959 yrkande 3 väsentligen tillgodosedd. Motionerna Jo865 yrkande 2, Jo963 yrkande 6 och Jo966 yrkande 8 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo801 yrkande 6 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo865 yrkande 2, 1988/89:Jo959 yrkande 3, 1988/89:Jo963 yrkande 6 och 1988/89:Jo966 yrkande 8 till *Vård av naturreservat m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 83 143 000 kr..

31. Vård av naturreservat m. m. (mom. 26)

1988/89:JoU13

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Med det" och slutar med "angivna delar." bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av det anförda bör enligt utskottets mening understrykas att tillräckliga resurser avsätts för vård av inrättade reservat. En utökad markanskaffning synes dessutom innebära ett ökat framtida behov. För att säkerställa en fortsatt godtagbar vård anser utskottet i likhet med vänsterpartiet kommunisterna att 70 milj. kr. bör disponeras för ändamålet. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Jo963 yrkande 6. Motionerna Jo801 yrkande 6, Jo865 yrkande 2, Jo959 yrkande 3 och Jo966 yrkande 8 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo963 yrkande 6 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 6, 1988/89:Jo865 yrkande 2, 1988/89:Jo959 yrkande 3 och 1988/89:Jo966 yrkande 8 till *Vård av naturreservat m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 70 000 000 kr.,

32. Vård av naturreservat m. m. (mom. 26)

Åsa Domcij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Med det" och slutar med "angivna delar." bort ha följande lydelse:

En utökad markanskaffning synes innebära ett ökat framtida behov av medel för vård av naturreservat. För att säkerställa en fortsatt godtagbar vård anser utskottet i likhet med miljöpartiet att 102 143 000 kr. bör disponeras för ändamålet. Med det anförda tillstyrker utskottet således motion Jo966 yrkande 8. Motionerna Jo801 yrkande 6, Jo865 yrkande 2, Jo959 yrkande 3 och Jo963 yrkande 6 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo966 yrkande 8 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 6, 1988/89:Jo865 yrkande 2, 1988/89:Jo959 yrkande 3 och 1988/89:Jo963 yrkande 6 till *Vård av naturreservat m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 102 143 000 kr.,

33. Stiftelsen Bohus Avelscentrum – Åby Säteri (mom. 29)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Utskottet har tidigare framhållit" och slutar med "motion Jo776." bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till de i motion Jo776 framförda kraven på stöd till Stiftelsen Bohus Avelscentrum - Åby Säteri. Eftersom stiftelsen i motsats till mer traditionella anläggningar för djur i första hand inte är kommersiellt inriktad kräver denna anläggning betydligt mera stöd. I likhet med motionärerna anser utskottet således att ifrågavarande initiativ förtjänar ett uttalat stöd från statens sida. Vad utskottet anfört med anledning av motionen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *Stiftelsen Bohus Avelscentrum - Åby Säteri*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo776 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

34. Pilgrimsfalkens fortbestånd (mom. 30)

Lars Ernestam (fp), Åsa Domeij (mp) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Utskottet är" och slutar med "yrkande 3." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den syn på betydelsen av de program för pilgrimsfalkens fortbestånd som redovisas i motion Jo881. Ansvaret för pilgrimsfalkens fortbestånd åvilar de människor som nu är satta att förvalta naturen för kommande generationer. Utrymme för ett fortsatt arbete med ifrågavarande program bör enligt utskottets mening ha skapats genom den nu föreslagna förstärkningen av anslaget för vård av hotade arter. Vad utskottet anfört med anledning av motion Jo881 yrkande 3 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *pilgrimsfalkens fortbestånd*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo881 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

35. Kemikalieinspektionen (mom. 34)

Lars Ernestam (fp), Åsa Domeij (mp) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Regeringen föreslår" och slutar med "yrkande 10." bort ha följande lydelse:

Regeringen - - - (=utskottet) - - - resurser. Utskottet anser dock att kemikaliekontrollen är underdimensionerad och att det fordras ett tillskott av 15 tjänster för att förelagda uppgifter skall kunna lösas på ett tillfredsställande sätt. Verksamheten med särskilda undersökningar, information, internationellt arbete och utveckling av produktregistret bör tillföras en medelsförstärkning på 6,5 milj. kr. Dessutom kommer inspektionens arbetsuppgifter med största sannolikhet att utökas i framtiden vilket motiverar ytterligare resurstillskott under kommande år. I likhet med motionärerna i Jo801, Jo839 och Jo966 anser utskottet således att kemikalieinspektionen bör tillföras ytterligare 10 milj. kr. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna Jo801 yrkande 8, Jo839 yrkande 1 och Jo966 yrkande 10 samt anser syftet med motion Jo834 yrkande 4 tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 8, 1988/89:Jo839 yrkande 1 och 1988/89:Jo966 yrkande 10 samt med avslag på motion 1988/89:Jo834 yrkande 4, till *Kemikalieinspektionen* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 10 000 000 kr.,

36. Kemikalieinspektionen (mom. 34)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Regeringen föreslår" och slutar med "yrkande 10." bort ha följande lydelse:

Regeringen - - - (=utskottet) - - - resurser. Utskottet anser dock att kemikalieinspektionen är underdimensionerad och att det i enlighet med inspektionens förslag fordras ett tillskott av 15 tjänster för att förelagda uppgifter skall kunna lösas på ett tillfredsställande sätt. Regeringen bör till riksdagen återkomma med förslag om anvisning av medel för ändamålet. Vad utskottet sålunda anfört bör ges regeringen till känna. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Jo834 yrkande 4 och anser syftet med motionerna Jo801 yrkande 8, Jo839 yrkande 1 och Jo966 yrkande 10 tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. att riksdagen med avslag på motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 8, 1988/89:Jo839 yrkande 1 och 1988/89:Jo966 yrkande 10 till *Kemikalieinspektionen* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr. samt med anledning av motion 1988/89:Jo834 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ytterligare resurser till kemikalieinspektionen.

37. Flerårig resursförstärkning till kemikalieinspektionen (mom. 35)

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "avstyrks således." bort ha följande lydelse:

Om de mål som sätts upp för kemikalieinspektionens arbete skall kunna uppfyllas anser utskottet att årets resursförstärkning endast kan ses som ett etappmål i en flerårig ekonomisk förstärkning av inspektionen. I enlighet med motion Jo883 anser utskottet att detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 35 bort ha följande lydelse:

35. beträffande *flerårig resursförstärkning till kemikalieinspektionen*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo883 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

38. Koncessionsnämnden för miljöskydd (mom. 36)

1988/89:JoU13

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "yrkande 11." bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att de nya arbetsuppgifter som påförts koncessionsnämnden för miljöskydd motiverar ett i förhållande till regeringens förslag med 3 milj. kr. förhöjt anslag. Utskottet ansluter sig därmed till motion Jo966 yrkande 11.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1988/89:Jo966 yrkande 11 till *Koncessionsnämnden för miljöskydd* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 16 130 000 kr.,

39. Visst internationellt miljösamarbete (mom. 38)

Åsa Domeij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet är" och slutar med "Motionerna avstyrks." bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna i motionerna Jo867 och Jo966 anser utskottet att miljösituationen framför allt i Östeuropa motiverar särskilda insatser beträffande internationella miljöinvesteringar. Sverige kan här vara initiativtagare till och satsa den första miljarden på en typ av "Marshallhjälp" för att klara krisen. Med denna internationella satsning skulle troligen andra länder uppmuntras till liknande insatser och därmed främjas enligt utskottets mening det internationella miljöarbetet. Utskottet vill i detta sammanhang ansluta sig till de förslag som förs fram i motion U557 angående stöd till vattenvårdsåtgärder inom ramen för det s. k. Wisla-projektet. Stödet kan beräknas till 3 milj. kr., och dessutom bör ytterligare 7 milj. kr. anvisas för finansiering av erforderlig konsulthjälp med överföring av miljöskyddsteknik till Polen. Sistränmda satsningar bör enligt utskottet rymmas inom ramen för det av utskottet förordade höjda anslaget till det internationella miljöarbetet. Med det anförda tillstyrker således utskottet motionerna Jo867, Jo966 yrkande 12 och U557 yrkandena 2, 4 och 5.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionerna 1988/89:Jo867, 1988/89:Jo966 yrkande 12 och med anledning av motion 1988/89:U557 yrkandena 2, 4 och 5 till *Visst internationellt miljösamarbete* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 000 000 kr.,

40. Åtgärder mot havsföroreningar (mom. 41)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "yrkande 14." bort ha följande lydelse:

Utskottet erinrar --- (=utskottet) --- (Jou 1988/89:6, rskr. 56). Mot bakgrund av vad utskottet anfört och med hänsyn till att forskningen om havsföreningarna och den marina miljön även i fortsättningen bör vara prioriterat område i budgetarbetet anser utskottet att regeringens anslagsförslag är otillräckligt. Utskottet ansluter sig således till den av naturvårdsverkets marina kommitté och centerpartiet i motion Jo797 yrkande 28 föreslagna förstärkningen av resurserna med 30 milj. kr. En avvägning mellan nödvändig grundforskning och riktade undersökningar måste därvid göras i det fortsatta arbetet. Med det anförda får motionerna Jo801 yrkande 9, Jo857, Jo962 yrkande 7, Jo966 yrkande 13 och Jo968 yrkande 14 anses i viss mån tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo797 yrkande 28 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo801 yrkande 9, 1988/89:Jo857, 1988/89:Jo962 yrkande 7, 1988/89:Jo966 yrkande 13 och 1988/89:JO968 yrkande 14 till *Åtgärder mot havsföreningar* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 46 500 000 kr.,

41. Åtgärder mot havsföreningar (mom. 41)

Lars Ernestam och Anders Castberger (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "yrkande 14." bort ha följande lydelse:

Utskottet erinrar --- (=utskottet) --- (Jou 1988/89:6, rskr. 56). Mot bakgrund av vad utskottet anfört och med hänsyn till att insatserna mot havsföreningarna även i fortsättningen bör vara prioriterat område i budgetarbetet anser utskottet att regeringens anslagsförslag är otillräckligt. Utskottet ansluter sig således till den av folkpartiet i motion Jo801 yrkande 9 föreslagna uppräknigen av anslaget med 8,5 milj. kr. jämfört med regeringens förslag. Med det anförda får motionerna Jo797 yrkande 28, Jo857, Jo962 yrkande 7, Jo966 yrkande 13 och Jo968 yrkande 14 anses i viss mån tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo801 yrkande 9 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo797 yrkande 28, 1988/89:Jo857, 1988/89:Jo962 yrkande 7, 1988/89:Jo966 yrkande 13 och 1988/89:JO968 yrkande 14 till *Åtgärder mot havsföreningar* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 25 000 000 kr.,

42. Åtgärder mot havsföreningar (mom. 41)

Annika Åhnberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "yrkande 14." bort ha följande lydelse:

Utskottet erinrar --- (=utskottet) --- (Jou 1988/89:6, rskr. 56). Mot

bakgrund av vad utskottet anfört och med hänsyn till att forskningen om havsföreningarna och den marina miljön även i fortsättningen bör vara prioriterat område i budgetarbetet anser utskottet att regeringens anslagsförslag är otillräckligt. Det är enligt utskottets mening inte tillräckligt att som regeringen anslå ett engångsbelopp för att komma till rätta med problemen. För att möjliggöra en långsiktig satsning på forskning om föreningar m. m. krävs att vidtagna åtgärder följs upp med utökade anslag under kommande budgetår. Utskottet ansluter sig således till den av vänsterpartiet kommunisterna i motion Jo962 yrkande 7 föreslagna förstärkningen av anslaget med 30 milj. kr. jämfört med regeringens förslag. Med det anförda får motionerna Jo797 yrkande 28, Jo801 yrkande 9, Jo857, Jo966 yrkande 13 och Jo968 yrkande 14 anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1988/89:Jo962 yrkande 7 och med avslag på motionerna 1988/89:Jo797 yrkande 28, 1988/89:Jo801 yrkande 9, 1988/89:Jo857, 1988/89:Jo966 yrkande 13 och 1988/89:Jo968 yrkande 14 till *Åtgärder mot havsföreningar* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 46 500 000 kr.,

43. Åtgärder mot havsföreningar (mom. 41)

Åsa Domcij (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "yrkande 14." bort ha följande lydelse:

Utskottet erinrar --- (=utskottet) --- (Jou 1988/89:6, rskr. 56). Mot bakgrund av vad utskottet anfört och med hänsyn till att forskningen om havsföreningarna och den marina miljön även i fortsättningen bör vara prioriterat område i budgetarbetet anser utskottet att regeringens anslagsförslag är otillräckligt. En kraftig höjning av anslaget under kommande budgetår är nödvändig. Utskottet ansluter sig således till den av miljöpartiet i motionerna Jo966 yrkande 13 och Jo968 yrkande 14 föreslagna förstärkningen av anslaget med 25 milj. kr. jämfört med regeringens förslag. Med det anförda får motionerna Jo797 yrkande 28, Jo801 yrkande 9, Jo857, Jo962 yrkande 7 anses i viss mån tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motionerna 1988/89:Jo966 yrkande 13 och 1988/89:Jo968 yrkande 14 samt med avslag på motionerna 1988/89:Jo797 yrkande 28, 1988/89:Jo801 yrkande 9, 1988/89:Jo857 och 1988/89:Jo962 yrkande 7 till *Åtgärder mot havsföreningar* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 41 500 000 kr.,

44. Uppfödning av vikare m. m. (mom. 42)

Lars Ernestam (fp), Åsa Domeij (mp) och Anders Castberger (fp) anser *dels* att den del av utskottets yttrande som på s.26 börjar med "I anslutning" och slutar med "1 - 5" bort ha följande lydelse:

Sälstammens drastiska minskning motiverar enligt utskottets mening att särskilda insatser görs för att säkerställa de olika arternas fortbestånd. Ett sätt att bemöta problemet är att bedriva uppfödning av säl under kontrollerade former. För gråsäl och knobbsäl är behovet av åtgärder dokumenterat, men för vikare är det hög tid att företa en inventering av stammen i Bottenviken och Östersjön. Vattnen utanför Hälsingekusten utgör enligt vad utskottet erfarit lämplig lokal såväl ur vetenskaplig som regionalpolitisk synpunkt för en forskningsanläggning av aktuell typ. Mellanfjärden i Nordanstigs kommun är, som motionären anført, utan tvivel en synnerligen lämplig lokaliseringsort för denna anläggning. Behovet av motsvarande anläggning och verksamhet för bevarandet av knobbsälen motiverar ytterligare en forskningsstation som bl. a. av klimatmässiga skäl bör förläggas till Blekinge skärgård. Vad utskottet sålunda anført med anledning av folkpartiets motion Jo706 yrkandena 1, 2, 3 och 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet saknar i detta sammanhang anledning att utöver vad riksdagen tidigare anført beträffande yrkesfiskarnas rätt till ersättning för skador orsakade av säl kommentera motionens yrkande 5. Motionen avstyrks således i denna del.

dels att utskottets hemställan under 42 bort ha följande lydelse:

42. beträffande *uppfödning av vikare m. m.*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Jo706 yrkandena 1, 2, 3 och 4 och med avslag på motion 1988/89:Jo706 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

Särskilda yttranden

1. Särskilda projekt på miljövärdens område (mom. 19)

Sven Eric Lorentzon, Jens Eriksson och Ingvar Eriksson (alla m) anför:

Under punkten Särskilda projekt på miljövärdens område behandlas en rad yrkanden som rör bevarande och skötsel av det gamla kulturlandskapet. Vi vill i detta sammanhang erinra om vår syn på hur man på ett bättre sätt kan klara dessa uppgifter. Markägare bör i ökad utsträckning mot ersättning få ett skötsel- och tillsynsansvar över dessa skyddsobjekt. Ofta har dessa personer en god kunskap om hur marken måste skötas för att kunna bevaras i önskat skick. Vi tror att det personliga intresset, initiativet och engagemang- et härigenom skall kunna tillföra natur- och landskapsvärden stora värden.

2. Vård av utrotningshotade arter m. m. (mom. 28)

1988/89:JoU13

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c), Annika Åhnberg (vpk), Åsa Domeij (mp) och Anders Castberger (fp) anför:

Med hänsyn till att utskottets majoritet föreslagit en höjning av förevarande anslag har vi avstått från att reservera oss mot beslutet. Våra yrkanden i vad avser anslaget till vården av hotade arter framgår av motionerna Jo797 yrkande 39, Jo801 yrkande 7, Jo830 och Jo966 yrkande 9.

3. Visst internationellt miljösamarbete (mom. 38)

Karl Erik Olsson (c), Sven Erik Lorentzon (m), Lars Ernestam (fp), Jens Eriksson (m), Ingvar Eriksson (m), Lennart Brunander (c) och Anders Castberger (fp) anför:

Vi vill då det gäller det internationella samarbetet erinra om förslag angående kunskapsöverföring från Sverige till Öststaterna som dock ej behandlas i detta betänkande. Pilotprojekt som det s. k. Mellbyprojektet i södra Halland, vilket ger ytterligare ny och god kunskap beträffande möjligheten att minska näringsläckaget från jordbruksmark, är ett exempel. Detta och andra projekt bör kunna bidra positivt till framtida miljöförbättringar inte minst i Polen.

4. Visst internationellt miljösamarbete (mom. 38)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anför:

Centerpartiet har i motion Jo797 föreslagit inrättandet av en global miljöfond. Detta yrkande behandlas i annat sammanhang. Behovet av internationella åtgärder är mycket stort. Skall det vara möjligt att nå resultat i det internationella miljöarbetet krävs ekonomiska resurser. Fonden skulle kunna byggas upp genom att industriländerna avsätter en andel av sin bruttonationalinkomst varje år. Till att börja med kan andelen vara 0,1 % för att så småningom höjas till 0,5 %.

5. Visst internationellt miljösamarbete (mom. 38)

Annika Åhnberg (vpk) anför:

Miljösituationen i Östeuropa är mycket allvarlig. Det behövs snabba internationella insatser. Vänsterpartiet kommunisterna har föreslagit att detta kan ske genom att delar av Polens utlandsskuld byts mot miljöåtgärder. Det är en metod som kan tillämpas överallt i världen där skuldtyngda stater på grund av ekonomiska svårigheter inte klarar av att åtgärda sina miljöproblem. Ifrågasvarande förslag behandlas inte i detta sammanhang. Behovet av internationella åtgärder är mycket stort. Skall det vara möjligt att nå resultat i det internationella miljöarbetet krävs ekonomiska resurser. Fonden skulle kunna byggas upp genom att industriländerna avsätter en andel av sin bruttonationalinkomst varje år. Till att börja med kan andelen vara 0,1 % för att så småningom höjas till 0,5 %.